

Initiatie vakdidactiek Maatschappijwetenschappen

Debating
Academiejaar 2023-2024

Els Yperman en Lyssa Depry

Prof. dr. T. Valcke & Prof. Dr. T. Decorte
Praktijkassistenten J. Bekaert, B. Broidioi, E. Haerens, A. Ingels, J. Sanctobin & G. Snoeck

CREATIVE COMMONS

Dit document mag gedeeld worden en er mogen afleidingen van gemaakt worden, maar het mag niet worden aangewend voor commerciële doeleinden.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

INHOUDSTAFEL

VOORONDERZOEK	4
<i>Groepsanalyse van verschillende formats, interviews, bijgewoonde debatten</i>	4
1. Groepsanalyse formats	4
2. Groepsanalyse interviews	4
3. Groepsanalyse bijgewoonde debatten	5
<i>Groepsreflectie</i>	6
<i>Individuele verslagen</i>	6
1. Individuele analyses van de formats	6
2. Toetsen van format aan Debagora	8
3. Individuele analyses van het bijgewoonde debat	11
4. Individuele verslagen van de interviews met de leerkrachten	12
INLEIDING	15
<i>Motivatie: Fishbowl format</i>	15
<i>Doel van het debat</i>	15
<i>Thema van het debat</i>	15
LEERPLANDOELSTELLINGEN	16
LESVOORBEREIDINGSFORMULIER	17
REFLECTIEVERSLAG NA HET UITTESTMOMENT	31
BIJLAGEN	32
<i>Bijlage 1: Krantenartikels (binnenste cirkel)</i>	
<i>Bijlage 2: Samenvattingen cases (binnenste cirkel)</i>	
<i>Bijlage 3: Werkblad (buitenste cirkel)</i>	
<i>Bijlage 4: 3 2 1 Exit Ticket</i>	
<i>Bijlage 5: PowerPointpresentatie</i>	

Groepsanalyse van verschillende formats, interviews, bijgewoende debatten

1. Groepsanalyse formats

Doel van de formats

Bij het Fishbowl format is het doel om tot een gestructureerde discussie te komen waarbij zowel experts als nieuwkomers hun mening kunnen delen en leren van elkaars perspectieven, terwijl het doel bij de Estafettespeech is om tot een gestructureerde en onderbouwde speech te komen met een nadruk op argumentatie en spreekvaardigheid.

Aanpak die wordt gehanteerd

Bij het Fishbowl format wordt een kleine groep deelnemers in het midden van een cirkel geplaatst en delen ze hun meningen vrijuit. De buitenste groep hoort te luisteren en kan pas deelnemen als het in de binnenste cirkel terecht komt. Bij de Estafettespeech wordt de klas verdeeld in groepen waarbij elke groep argumentatie voorbereidt voor of tegen een stelling. Een leerling begint de speech en geeft na een tijd de spreekstok door aan de volgende in de groep, die verder bouwt op wat gezegd werd.

Moeilijkheidsgraad

De moeilijkheidsgraad bij het Fishbowl format kan variëren afhankelijk van het onderwerp en de ervaring van de deelnemers, aangezien zowel experts als nieuwkomers hun mening uiten. De Estafettespeech wordt beschouwd als een vrij moeilijke debatform, omdat het vaardigheden vereist op het gebied van luisteren, samenwerken, argumenteren en spreken in een korte tijd.

Tijd

Het Fishbowl format duurt ongeveer anderhalf uur, verdeeld over een introductie, de discussie en een debriefing. De Estafettespeech duurt daarentegen 20 tot 30 minuten, met 10 tot 15 minuten voorbereidingstijd waarna elke groep een speech geeft van twee minuten.

Mogelijke topics

Het Fishbowl format is geschikt voor uiteenlopende onderwerpen, van persoonlijke ervaringen tot complexe kwesties waar een diepgaande discussie voor nodig is. Bij de Estafettespeech kunnen bijna alle soort onderwerpen behandeld worden, zolang het geformuleerd wordt in stellingen waarbij leerlingen argumenteren of ze voor of tegen zijn. De Estafettespeech is wel minder geschikt als het doel is om een echt debat over maatschappelijke thema's te voeren.

In beide formats wordt er dus in interactie gegaan met elkaar en is het de bedoeling dat iedereen participeert, maar toch verschillen ze wat in de benadering, moeilijkheid, tijdsduur en geschiktheid voor alle soort onderwerpen.

2. Groepsanalyse interviews

De twee leerkrachten die werden geïnterviewd, geven heel verschillende vakken, nl. taalvakken (Evy) en filosofie (Thomas). Daarnaast geven beiden les in de tweede graad maar Evy staat ook in de eerste graad, Thomas ook in de derde graad.

Ten eerste, wordt bij beide leerkrachten gedebatteerd in de klas. Dit gebeurt soms spontaan, soms wordt dit gepland.

Voor Evy is debatteren vooral een manier om de leerlingen met elkaar in interactie te laten gaan en ook om hun spreekvaardigheden aan te scherpen. Bij Thomas kan het ingezet worden om een thema in te leiden maar worden evengoed debatten georganiseerd om net de debatvaardigheden van de leerlingen te verhogen.

Zowel bij Evy als Thomas ontstaan debatten soms spontaan maar worden die evengoed als geplande werkvorm ingezet. Als er spontaan een debat ontstaat, dan is het vaak omdat ingepikt wordt op leerlingen die hun mening geven of om leerlingen te laten ventileren (bv. over actualiteit).

Ten tweede, kunnen we besluiten dat, ook als er geen specifieke debatmethode wordt gehanteerd, de leerkrachten toch zorgen voor de nodige structuur en afspraken. Evy geeft aan dat ze geen specifieke methode hanteert bij het debatteren. Toch verloopt het gestructureerd. Zo worden leerlingen gevraagd om hun hand op te steken, moeten ze hun mening onderbouwen, geeft Evy indien nodig context en eindigt het steevast met een conclusie.

Als Thomas een debat organiseert, dan is dat meestal volgens de socratische methode, wat uiteraard aansluit bij het vak filosofie. Bij de basisvorm, verloopt het gesprek steeds volgens hetzelfde stramien waarbij elke leerling (behalve de eerste) zijn/haar beurt als volgt begint: "Ik ben het eens/oneens met ... wanneer hij/zij zegt ... omdat"

Tot slot, zien de leerkrachten een aantal uitdagingen bij debatteren in de klas. Beiden geven aan dat de grootte van de klasgroep belangrijk is, waarbij debateren vooral goed gaat in een kleine(re) groep. Bij Evy is dit in één klasgroep effectief het geval, Thomas haalt dit aan als een aanbeveling. Evy zou graag meer ondersteuning krijgen, zowel op het vlak van hoe leerkrachten kunnen omgaan met tegenstrijdige meningen in een diverse klasgroep, alsook het aanreiken van discussie-onderwerpen.

3. Groepsanalyse bijgewoende debatten

We analyseerden beiden hetzelfde debat, namelijk het openingscollege politicologie aan de Universiteit Gent in het begin van het academiejaar. Als we onze analyses naast elkaar leggen, zijn er een aantal zaken die ons zijn opgevallen die gelijkend zijn, maar ook vonden we enkele verschillen terug in onze analyses.

Het viel ons beiden op dat in het debat vier stellingen moesten beantwoord worden, wat zorgde voor een bepaalde leidraad en structuur in het debat. Al was het ons ook beiden opgevallen dat er op voorhand geen afspraken gemaakt werden tussen de moderatoren en de partijvoorzitters om elkaar aan het woord te laten en niet door elkaar te praten, wat soms leidde tot wat chaos tijdens het debat.

Een ander element dat we beiden zagen was dat er geen centropartijen waren vertegenwoordigd in dit debat, wat ervoor kan zorgen dat beperkte politieke standpunten naar voor komen. Het was ons ook beiden opgevallen dat het format toelaat om het publiek vragen te laten stellen achteraf en dat kan bevorderend werken voor de betrokkenheid van de vele studenten die in het publiek zitten.

Een verschil in onze analyses gaat over de tijdsduur van het debat. Het debat duurde twee uur, wat te lang zou kunnen zijn. Tegelijk worden veel stellingen besproken en om daarbij alle partijvoorzitters aan het woord te laten, kan het ook zijn dat die twee uur daarvoor te beperkt was.

Een ander verschil is dat de spreektijd van de partijvoorzitters voor ons beiden verschillend leek. Els merkt op dat sommige partijvoorzitters meer aan bod komen dan anderen en volgens Lyssa valt het op dat ze alle vier ongeveer gelijk aan bod kwamen per stelling die beantwoord werd. Verder zijn er enkele elementen die we apart nog opmerkten en mogelijk een invloed hadden op het debat. Els merkte op dat zowel de partijvoorzitters als moderatoren alleen mannen zijn en dat er een vrij negatieve sfeer hing tijdens het debat. Lyssa viel nog op dat er een aantal onderwerpen werden

besproken die vooral van belang zijn voor studenten, wat positief is gezien de doelgroep van dit openingscollege.

Groepsreflectie

Naast de moeilijkheidsgraad van de debatvorm zelf (die bijvoorbeeld hoger ligt bij de Estafettespeech dan bij het Fishbowl format), moet bij het inzetten van debatteren als werkvorm ook zeker rekening gehouden worden met volgende zaken:

- Het doel waarvoor de debatvorm wordt ingezet. Zo is het Fishbowl format veeleer geschikt om leerlingen meningen te laten delen en meerdere perspectieven te zien, terwijl de klemtoon bij de Estafettespeech op het trainen van argumentatie- en spreekvaardigheden ligt.
- De doelgroep zelf waarbij factoren als de leeftijd en finaliteit maar ook de graad van ervaring met debatteren, van belang zijn. Bij de uitwerking, zal een duidelijke afbakening van de doelgroep, dan ook essentieel zijn. Eventueel kan ook aangeduid worden hoeveel ervaring (schaal) de leerlingen best al hebben of kan een basiswerkvorm worden uitgewerkt met opties om het moeilijker te maken.
- De grootte van de groep. Hoewel de geïnterviewde leerkrachten aangaven dat zij het liefst debatteren met een kleinere klasgroep, is het niet zo dat het onmogelijk is om dit met een grotere groep te doen maar ook hier kan de manier waarop een debatvorm wordt ingezet, bepalend zijn.
- De keuze van het onderwerp. Niet alle onderwerpen zijn even geschikt voor elke werkvorm. Het gekozen onderwerp zal zich dus moeten lenen voor de debatvorm.
- Uit het bijwonen van het debat, halen we dat de moderator voldoende inhoudelijke kennis moet hebben over het onderwerp.
- Een open en veilige klasfeer is belangrijk. Zo moet er zeker een afsprakenkader worden aangereikt maar willen we leerkrachten ook tips geven van hoe ze kunnen omgaan met tegenstrijdige meningen om zo toxische polarisatie te vermijden.

Individuele verslagen

1. Individuele analyses van de formats

1.1. Format Fishbowl - door Lyssa

Wat is het doel van het format?

Het doel van het Fishbowl format is om een gestructureerde discussie te voeren, waarbij een volledige groep kan deelnemen aan het gesprek. Het richt zich op het bevorderen van diepgaande gesprekken over specifieke onderwerpen door een kleine groep deelnemers (vissen) in het midden van een cirkel te plaatsen, terwijl een grotere groep (bokaal) actief luistert. Het format stimuleert deelnemers om ideeën, meningen en ervaringen te delen en bevordert een open dialoog.

Welke aanpak wordt er gehanteerd?

De aanpak van het Fishbowl format houdt in dat een kleine groep deelnemers in het midden van een cirkel geplaatst wordt, waar ze vrijuit kunnen spreken over het onderwerp. De buitenste groep kan alleen spreken als ze naar binnenste cirkel gaan, en ze kunnen vragen of opmerkingen voorbereiden terwijl ze in de buitenste cirkel zitten. Experts worden vaak al vanaf het begin in de binnenste cirkel geplaatst. Er zijn twee typen van het Fishbowl format:

- Een open fishbowl met een aantal lege stoelen in het midden waar personen uit buitenste cirkel op kunnen gaan zitten. Wanneer dat gebeurt, moet wel telkens iemand van de binnenste cirkel naar buiten.

- Een gesloten fishbowl waarbij de participanten in twee groepen worden gesplitst en wanneer het tijd is of niets meer gezegd wordt, wisselt binnenste groep volledig met buitenste. Dit is wel enkel mogelijk als ze allen iets weten over het onderwerp.

Ook zijn er verschillende manieren hoe het Fishbowl format in zijn werk kan gaan:

- Participanten verdelen in 2 groepen. Elke groep bereidt twee tot vier vragen voor voor andere groep. Binnenste groep begint met vragen te beantwoorden, wanneer iedereen klaar is, wisselt de binnenste groep met de buitenste.
- Feedback fishbowl = vissen bespreken onderwerp 15 min lang. Ze draaien dan hun stoel om naar de buitenste cirkel. Buitenste cirkel geeft de vis die voor hen zit rechtstreeks feedback. De vissen draaien dan weer om en bespreken de feedback die ze kregen.
- Homogeneous fishbowl = mensen met dezelfde meningen of ervaringen uitnodigen voor debat.
- Heterogeneous fishbowl = één persoon van elk soort standpunt is uitgenodigd in het debat.
- Multiple fishbowl = er zijn meerdere fishbowls. Is goed om een probleem te bespreken met een grote groep. Zorg voor een moderator in elke fishbowl.
- Roleplays = elke groep bereidt een rol voor, één iemand van de groep speelt dan de rol in midden waarbij andere participanten observeren van buitenaf. Hou daarna debriefing daarover.

Welke moeilijkheidsgraad omvat dit format?

De moeilijkheidsgraad van het Fishbowl format kan verschillen afhankelijk van het onderwerp en de mate van kennis en ervaring van de deelnemers. Het is voornamelijk de bedoeling dat zowel experts als nieuwkomers hun mening kunnen geven en leren van elkaars perspectieven.

Hoeveel tijd neemt dit format in beslag?

Het Fishbowl format neemt ongeveer 1 uur en 30 minuten in beslag, verdeeld over drie fasen: een introductie van 10 minuten, de Fishbowl discussie zelf die één uur duurt en een debriefing van 20 minuten.

Welke topics kan je via deze werkvorm makkelijk behandelen?

Het Fishbowl format kan geschikt zijn voor het bespreken van uiteenlopende onderwerpen, wat kan variëren van persoonlijke ervaringen tot complexe kwesties. Het is effectief voor het bespreken van meningen, standpunten en het delen van verschillende perspectieven. Het kan worden toegepast op onderwerpen waarbij diepgaande discussies en een open dialoog van toepassing zijn.

1.2. Format Estafettespeech - door Els

Doel

Samen tot een gestructureerde en onderbouwde speech komen (voor of tegen een bepaalde stelling). Het is zowel een oefening in argumentatie als spreekvaardigheid.

Aanpak

De klas wordt onderverdeeld in meerdere groepen, waarbij elke groep de argumentatie bij een stelling voorbereidt als voor- of tegenstander. Daarna start één leerling met de speech en geeft na een signaal (bv. bel, na 20 sec) de spreekstok door aan de volgende in het groepje. Die leerling bouwt verder op wat werd gezegd. Dit wordt herhaald tot iedereen aan de beurt is geweest en de speectijd voorbij is. Na elke speech volgt een evaluatie met wat goed liep/beter kon maar ook met tips voor de volgende groep.

Moeilijkheidsgraad

Het is een vrij moeilijke debatvorm want het vergt **vaardigheden** op vlak van:

- Luisteren: wat heeft voorgaande leerling gezegd en hoe ga ik hierop verder?
- Samenwerken, zowel in voorbereiding als tijdens speech want er wordt gewerkt aan één en dezelfde speech.
- Argumenteren: hoe onderbouwen we onze mening (ref. voor of tegen)?
- Spreken: hoe kunnen we kort onze mening weergeven?

Bovendien moet de speech op een **korte tijd** worden voorbereid en duurt die zelf ook maar 2 minuten. Een of een beperkt aantal argumenten goed onderbouwen is dan ook de boodschap.

Timing

De Estafettespeech duurt rond de 20 tot 30 minuten

- Voorbereidingstijd: 10-15 minuten.
- Elke groep brengt een speech van 2 minuten.
- Na elke speech: evaluatie en ook delen van tips door de groep zelf.

Enkele topics

In deze debatvorm kunnen zowat alle topics aan bod komen. Deze topics worden geformuleerd in een stelling waar de leerlingen dan voor of tegen argumenteren. Tot een echt debat komt het evenwel niet, aangezien de focus ligt op het argumenteren bij enerzijds de voorstanders en anderzijds de tegenstanders. Dus wel opletten met wat je lesdoel is. Indien dit is om over een maatschappelijk thema in gesprek/dialogue te gaan, dan lijkt deze debatvorm minder aangewezen.

Voorbeelden:

Over vrijheid van mening: 'Je mag altijd en overal je mening geven.'

Over armoede: 'Het is je eigen schuld als je in armoede geraakt.'

2. Toetsen van format aan Debagora

2.1. Fishbowl format – door Lyssa

Module 1: Democratisch kader voor het debat creëren

In het Fishbowl format krijgen alle deelnemers de kans om deel te nemen aan het debat, wat ervoor zorgt dat iedereen de gelegenheid heeft om zijn mening te delen en ook te reageren op de ideeën van anderen. Er wordt dus een democratisch kader gecreëerd voor het debat. Het Fishbowl format zorgt enigszins voor een open en veilige discussieomgeving, aangezien op voorhand afspraken gemaakt worden rond actief luisteren en mensen laten uitspreken als je je in de buitenste cirkel bevindt. Iedereen krijgt de kans om zijn mening te laten horen en pas achteraf wordt feedback gegeven.

Module 2: Een debetvraag naar voren brengen en formuleren

Een onderwerp wordt geïntroduceerd aan de deelnemers door een moderator, waarbij de binnenste cirkel van deelnemers dat onderwerp begint te bespreken. De buitenste cirkel luistert actief naar de discussie en kan ondertussen al vragen of opmerkingen voorbereiden voor als ze zelf in de binnenste cirkel komen te zitten. De debatthema's kunnen in het Fishbowl format ook van de deelnemers zelf komen, waarbij ze op voorhand vragen voorbereiden en beantwoorden wanneer ze zich in de binnenste cirkel bevinden.

Module 3: De vooroordelen over een debatvraag verzamelen

In de binnenste cirkel van de Fishbowl kunnen deelnemers hun gevoelens over een debatvraag uiten. Ze kunnen hun persoonlijke meningen, overtuigingen en ervaringen delen. De buitenste cirkel krijgt zo de mogelijkheid om actief te luisteren naar diverse perspectieven. Zowel de binnenste als de buitenste cirkel zal een standpunt kunnen innemen met betrekking tot de debatvraag, aangezien de deelnemers van plaats veranderen en het format toelaat om alle deelnemers aan bod te laten komen.

Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen

Het Fishbowl format is op verschillende manieren mogelijk, dus enerzijds is het zo dat er op voorhand niets voorbereid wordt en het enkel gaat over het delen van een mening en ervaringen. Anderzijds zijn er manieren waarbij op voorhand al vragen voorbereid worden, een rol wordt toegewezen of naar argumenten gezocht worden om een antwoord te geven op de vragen als je je in de binnenste cirkel van de Fishbowl bevindt.

Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen.

Als een document zou moeten doorgrond worden, is het mogelijk om dat in de binnenste cirkel te laten gebeuren, aangezien zij de inhoud kunnen bespreken. De buitenste cirkel hoort actief te luisteren en kan wel vragen voorbereiden en achteraf aanvullende inzichten delen. Het Fishbowl format laat ook toe om argumenten grondig te analyseren, aangezien de buitenste cirkel bijkomende vragen stelt en aanvullingen geeft en er zo voor kan zorgen dat dieper wordt ingegaan op de redenering achter een argument.

Module 6: De belanghebbende partijen van het debat identificeren en positioneren

In het Fishbowl format is het mogelijk dat er belanghebbende partijen aanwezig zijn, aangezien er meestal experts over een bepaald onderwerp in de Fishbowl aanwezig zijn. Er wordt aangeraden dat zij zich vanaf het begin in de binnenste cirkel bevinden zodat zij actief mee kunnen praten in het debat. Ook kunnen de experts zich in de buitenste cirkel bevinden en vragen of aanvullende opmerkingen voorbereiden.

Module 7: Een mening mondeling verdedigen

In het Fishbowl format hebben de deelnemers in de binnenste cirkel de mogelijkheid om te oefenen met het nemen van het woord. Ze kunnen hun meningen en argumenten over het onderwerp naar voren brengen. De deelnemers in de buitenste cirkel luisteren actief naar de gepresenteerde argumenten van de binnenste cirkel. De deelnemers in de binnenste cirkel krijgen ook de kans om hun mening te verdedigen tijdens het debat, aangezien iedereen de ruimte krijgt om zijn mening te presenteren en te verdedigen.

Module 8: Deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken

De deelnemers in de binnenste cirkel hebben de mogelijkheid om verschillende manieren te verkennen op zichzelf uit te drukken of actie te ondernemen met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk. In sommige vormen van het Fishbowl format kunnen ze het betoog niet voorbereiden, aangezien ze meteen een onderwerp krijgen en daarover moeten spreken, maar in andere vormen van het Fishbowl format is het wel mogelijk om de argumenten enigszins voor te bereiden.

2.2. Estafettespeech – door Els

Module 1: Een democratisch kader voor debat creëren

Bij de Estafettespeech is samenwerken essentieel. De groepen moeten ook argumenteren 'voor' of 'tegen' waarbij niet in dialoog wordt gegaan maar ze gezamenlijk moeten komen tot een speech. Het is dan ook belangrijk om een veilig kader te creëren waarbij de leerlingen naar elkaar luisteren, beseffen dat iedereen in een bepaalde rol kruipt (van voor- of tegenstander) en er dus zelf een andere mening kunnen op nahouden, dat er grenzen zijn aan wat wel/niet gezegd kan worden, enz.

Module 2: Debatvraag formuleren

Bij de Estafettespeech wordt geen vraag geformuleerd maar wel een stelling. Toch kunnen we ook hier oog hebben voor een aantal aspecten. Zo moet de stelling voldoende scherp en concreet geformuleerd worden, zodat leerlingen helder voor of tegen kunnen argumenteren en er geen onduidelijkheden over de inhoud ontstaan.

In deze module wordt ook aangegeven dat het belangrijk is dat zowel het probleem als de mogelijke oplossing van een debatvraag een collectieve dimensie hebben. Een leerkracht kan dit meenemen bij het formuleren van een stelling ikv de Estafettespeech maar dit hoeft niet. Het doel van deze debatform is namelijk voornamelijk het oefenen in argumenteren en niet zozeer het inhoudelijk uitdiepen van een maatschappelijk thema.

Module 3: Vooroordelen over debatvraag verzamelen

In deze module wordt de debatvraag verder onderzocht: welke emoties roept deze op, wat zijn de verschillende perspectieven, enz.

Ook dit is niet echt van toepassing op de Estafettespeech, aangezien de leerlingen in hun speech zelf net hun emotie en perspectief zullen inbrengen en dit dus deel uitmaakt van het argumenteren. Wel kan het interessant zijn om de leerlingen duiding te geven bij de verschillende registers van voor- en tegenargumenten. Welke soort argumenten zullen ze hanteren: feitelijke, economische, ethische, religieuze, enz.?

Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen

Om tot een gebalde en goed onderbouwde speech te komen, is het noodzakelijk dat de leerlingen vooraf argumenten verzamelen, zodat ze hun speech kunnen stofferen. Bij de Estafettespeech is de voorbereidingstijd evenwel kort. Het is dus van belang dat de leerlingen al in eerdere lessen hebben geleerd hoe ze gebruik kunnen maken van bronmateriaal.

Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen

Deze vijfde module is relevant bij een Estafettespeech aangezien de leerlingen vaardigheden krijgen aangereikt om argumenten te doorgronden, groeperen en nog beter te kunnen argumenteren. Aangezien de Estafettespeech een oefening in argumenteren is, is het van belang om hier voldoende tijd aan te besteden.

Bij de Estafettespeech gaan deelnemers evenwel niet in debat. Het format van 'speech' zorgt er ook voor dat ze hun argumentatie ook niet per se genuanceerd moeten brengen.

Module 6: De belanghebbende partijen van het debat identificeren en positioneren

In de Estafettespeech gaan de partijen niet met elkaar in debat maar geven ze een speech. De deelnemers zullen hun eigen positie moeten kennen en ook moeten weten voor wie ze de speech geven (wie is 'het publiek'). Kortom het identificeren en positioneren van belanghebbende partijen is van belang.

Module 7: Een mening mondeling verdedigen

Het woord nemen en argumenten aanvoeren vormt de kern van de Estafettespeech. Aandacht voor de drie pijlers bij argumenteren, pathos- ethos -logos, is dan ook belangrijk. Het verdedigen van een mening is dan weer minder aan de orde, aangezien er in de Estafettespeech geen directe 'tegenspraak' is.

Module 8: Deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken

In deze laatste module wordt toegelicht hoe burgers via verschillende actievormen kunnen wegen op het 'debat'. Verschillende actie- en beïnvloedingsstrategieën worden toegelicht. Hoewel een speech kan gekoppeld zijn aan een bepaalde actie, is dit minder van toepassing op de Estafettespeech.

3. Individuele analyses van het bijgewoonde debat

3.1. Openingscollege politicologie aan de UGent (03/10/2023) – door Lyssa

Het format van dit debat is een stellingendebat waar vier partijvoorzitters (Bart De Wever van N-VA, Conner Rousseau van Vooruit, Raoul Hedebouw van PVDA en Tom Van Grieken van Vlaams Belang) naar aanleiding van het openingscollege politicologie aan de Universiteit Gent stellingen voorgeschoteld krijgen en daarop een antwoord moeten formuleren. Achteraf krijgt het publiek van voornamelijk studenten de mogelijkheid om vragen te stellen.

Sterktes van dit format:

- Het format van dit debat biedt de mogelijkheid om een breed scala aan politieke standpunten te horen, omdat de vier partijvoorzitters verschillende meningen hebben.
- Het format laat toe dat er directe interactie is tussen de studenten in het publiek en de partijvoorzitters, aangezien ze vragen mogen stellen. En doordat ze vragen mogen stellen, worden er onderwerpen besproken die voor hen heel belangrijk zijn. Dit draagt bij aan het vergroten van de betrokkenheid van studenten, wat mogelijk een doel is van dit openingscollege.
- Door de partijvoorzitters verschillende stellingen te laten beantwoorden en daarbij ongeveer elke partijvoorzitter eens aan bod te laten komen, lijkt er een bepaalde structuur te zitten in hoe het debat verloopt.
- Doordat het publiek vragen kan stellen, is er ook een zekere transparantie omdat de partijvoorzitters direct moeten antwoorden op vragen, zonder dat ze daarover kunnen nadenken of over overleggen, waardoor ze wel moeten antwoorden wat ze op dat moment denken.

Uitdagingen van dit format:

- In zekere zin is het debat niet zo gestructureerd, omdat de partijvoorzitters elkaar vaak eens onderbreken en er worden door de moderatoren op voorhand geen afspraken gemaakt om naar elkaar te luisteren en elkaar aan het woord te laten.
- Aangezien er veel stellingen voorgelegd worden en er maar beperkte tijd is om die allen goed te beantwoorden, missen de antwoorden op de vragen soms wat diepgang.
- In dit debat worden slechts de partijvoorzitters aan het woord gelaten uit extremere partijen langs beide kanten (links en rechts), de centrumpartijen worden niet vertegenwoordigd. Dat kan ervoor zorgen dat sommige politieke standpunten helemaal niet ter sprake kwamen.

3.2. Openingscollege politicologie aan de UGent (03/10/2023) – door Els

Debat met 4 partijvoorzitters, namelijk Bart De Wever (N-VA), Conner Rousseau (Vooruit), Tom Van Grieken (VB) en Raoul Hedebouw (PVDA). Zij zijn de voorzitter van de vier partijen die momenteel het best scoren in de peilingen. Het is opvallend dat geen enkel centrumpartij tot deze top 4

behoort. Het debat wordt gemodereerd door een duo, namelijk Prof. Carl Devos en Prof. Nicolas Bouteca.

Gebruikt format: Debat met vraag en/of stelling en antwoord met aansluitend ook mogelijkheid tot vragen uit het publiek.

Knelpunten

- Er worden geen afspraken(kader) gemaakt bij start, bv. elkaar laten uitpraten, niet door elkaar praten...
- De voorzitters staan naast elkaar en kijken naar het publiek. Deze opstelling bemoeilijkt het echt 'in debat' gaan en zorgt dat ze communiceren (ook veel non-verbaal, bv. draaien met de ogen) met het publiek en niet met elkaar.
- Er wordt naast elkaar gepraat en niet met elkaar. Het lijkt voor velen veeleer een promo-tour en/of persoonlijke aanval op ander, dan een inhoudelijk debat.
- Sommigen krijgen meer spreektijd dan anderen. Niet steeds evident voor de moderatoren om het in de hand te houden.
- Er is een vrij negatieve sfeer, die veeleer een bevestiging lijkt van het imago probleem waar de politiek mee kampt (wat ook grotendeels onderwerp is van debat).

Sterktes

- Na een inleiding, wordt gewerkt met stellingen. Op zich is dat goed want dit vormt een duidelijke leidraad en geeft structuur aan het debat (er wordt aangekondigd dat er 4 stellingen zijn). Eén keer wordt gestart met een ja/nee-vraag (handopsteken) wat zorgt dat posities moeten bepaald worden.
- De verdeling van het bijna 2 uur durende debat zit goed: 20 minuten intro, ongeveer 15 minuten per stelling, 30 minuten voor vragen uit het publiek (5 vragen kunnen gesteld worden).
- Moderatoren zijn duidelijk inhoudelijke experts, die goed voorbereid zijn.
- Duo van moderatoren werkt goed (zeker in deze setting met politici, ref. gedreven in debatteren).

Andere

- Enkel mannen, zowel deelnemers aan debat (daar kan organisator niet aan doen, ref. zo goed als alle Vlaamse partijvoorzitters zijn momenteel mannen) als de moderatoren.
- Is het publiek ook in dergelijk debat de zgn. 12de man? Zo merk je bv. dat er vrij veel PVDA-aanhangers in de zaal zitten maar ook extreem rechtse studenten.
- Debat van bijna 2 uren lijkt (te) lang.

4. Individuele verslagen van de interviews met de leerkrachten

4.1. Interview Evy De Brabandere – door Lyssa

Evy is leerkracht Frans, Engels en Nederlands in de eerste en tweede graad in Campus Sint-Jan Berchmans in Avelgem. Frans en Engels geeft ze in de eerste graad (doorstroomfinaliteit), Nederlands geeft ze in de tweede graad (arbeidsmarktfinaliteit). Het is haar tweede jaar dat ze lesgeeft, vorig jaar gaf ze enkel Frans.

Wordt debating momenteel ingezet in jouw lessen?

Wel, ik geef natuurlijk eerder les aan de jongere jaren en niet in de derde graad, dus echt debatteren zou ik het niet noemen. Maar als debatteren ook gaat over leerlingen laten spreken met elkaar, dan

komt dat in mijn lessen zeker aan bod. In mijn lessen Frans en Engels vind ik het heel belangrijk dat ik mijn leerlingen laat spreken met elkaar en discussies laat voeren. Ik laat ze soms dialogen voeren over bijvoorbeeld waar ze op vakantie zijn gegaan of over hun hobby's, maar ook soms eens een discussie over bijvoorbeeld wat ze denken over hun smartphonegebruik en hoe ze op sociale media zitten. Redelijk gemakkelijke thema's dus wel omdat ze nog jong zijn, maar ik merk dat ze zo echt leren om in interactie te gaan met elkaar en dat helpt hen te praten in het Frans en Engels.

En wordt er in de lessen Nederlands ook aan debating gedaan?

In mijn lessen Nederlands geef ik in het vierde middelbaar les aan een vrij kleine klas, met leerlingen uit verschillende culturen met bijvoorbeeld een leerling die uit Syrië gevlucht is toen hij jonger was. Nu met de oorlog in Israël is het wel zo dat we soms eens met de klasgroep een discussie voeren daarover en dat die leerling van Syrië dan ook zijn ervaringen vertelt. Dat gebeurt ook altijd wel respectvol trouwens, maar ja dat komt niet echt aan bod omdat het binnen het vak Nederlands hoort. We doen dat vooral omdat de leerlingen daarmee zitten en ze daar eens over willen praten. Dan laat ik dat ook toe, want ik vind het ook belangrijk om ze daarover te laten ventileren. Omdat het een kleine klas is, lukt het dan ook wel om goed door te doen met de echte inhoud van de lessen.

Je vertelde al over de topics smartphones, sociale media, oorlog. Zijn er nog thema's die aan bod komen waarover gedebatteerd wordt?

Thoh, iets waar ik nu wel aan denk is dat we in de les Engels overlaats de Engelse vertaling zagen voor alle verschillende kledij. Toen kwam de "skinny jeans" ter sprake en werd er een soort discussie gehouden in de klas dat dat niet meer "in" zou zijn, maar sommige leerlingen vonden dat daar helemaal geen probleem mee was. Ik heb de leerlingen toen ook echt aangespoord om die discussie te voeren in het Engels en daar heb ik als leerkracht ook een kleine rol gespeeld om zo te vragen naar argumenten waarom sommige leerlingen vinden dat de skinny jeans niet meer in de mode is.

Over jouw rol als leerkracht wou ik het ook nog hebben, worden die discussies dan op een gestructureerde manier aangepakt?

Ja, ik zorg er wel echt voor dat het geen kiekenkot wordt in de klas. Het mag echt niet te druk worden als er zo in heel de klas gepraat wordt over iets, want dan heeft dat ook geen zin. De leerlingen weten dat ze ten eerste al hun hand moeten opsteken voor ze iets willen zeggen. En ja ik vraag dus ook echt aan de leerlingen om niet alleen te zeggen wat hun mening is, maar ook echt om er een soort reden aan te geven en dat dus wat te gaan onderbouwen. Op die manier leren ze denk ik wel wat debatteren ja.

Volgens welk format of stramien verlopen die discussies?

Volgens welk format dat weet ik niet goed wat dat dan precies is, maar als we het bijvoorbeeld over die oorlog gaan hebben leg ik al eerst uit aan alle leerlingen waar het over gaat, want als er een leerling is die zo eens een onderwerp aanhaalt, ja daarmee weet nog niet iedereen wat er gebeurd is want niet iedereen kijkt naar het nieuws en zo. Dan zorg ik dat iedereen ook gewoon zijn mening kan laten horen en niet enkel de luidere leerlingen in de klas. Ik vraag ook echt aan de leerlingen die niet hun hand opsteken wat zij denken en waarom zij iets denken. En als er leerlingen zijn zonder mening, ja dan is dat ook oké natuurlijk he. En om dan zo die discussie wat af te ronden, geef ik wel zo eens een conclusie mee of zo, maar die conclusie gaat meestal gewoon over dat het dus oké is om verschillende meningen te hebben en dat leerlingen die ook mogen laten horen als dat respectvol is naar andere leerlingen toe natuurlijk.

Waar heb je als leerkracht nog nood aan bij het toepassen van debating in je lespraktijk?

Iets waar ik wel soms mee inzit is dat aangezien ik zo die verschillende culturen in mijn klas heb, heb ik schrik dat er eens een discussie niet op een respectvolle manier zou gebeuren en er dus echt

ruzies of zo zou ontstaan in mijn klas. Dus wat als leerkracht handig zou zijn, is zo wat ondersteuning om daar mee om te gaan, met zo meningen die helemaal tegenstrijdig zijn.

En iets anders is misschien echt onderwerpen waarover gedebatteerd kan worden, want meestal laat ik leerlingen in de dialogen gewoon praten met elkaar, maar ik denk wel dat ze een discussie laten voeren nog beter kan zijn, omdat ze dan ook echt inpikken op elkaar.

4.2 Interview met Thomas Vervisch – door Els

Interview met Thomas Vervisch, die dit schooljaar ('23-24) filosofie geeft in de humane wetenschappen (4de en 5de middelbaar) in het GO Lyceum Gent (zowel in de hoofdschool als in de Daltonschool Portus). De afgelopen schooljaren gaf hij ook niet-confessionele zedenleer (1ste t.e.m. 6de doorstroom en dubbele finaliteit) en cultuurwetenschappen (4de en 6de humane wetenschappen).

Gebruik je debatteren als werkvorm?

Ja, vooral spontaan. Een onderwijsleergesprek evolueert dikwijls spontaan tot een debat tussen leerlingen onderling waarin je dan een ondersteunende rol inneemt. Dit is wel niet altijd evident.

Maar ik gebruik het ook soms gepland, meestal met de specifieke bedoeling om de vaardigheden die bij debatteren komen kijken, te versterken. Dit zijn dan specifieke lessen filosoferen.

Of ik combineer het met andere werkvormen, bv. leerling moet iets presenteren en daarna is er mogelijkheid tot debat.

Voor welke topics zet je dit in?

Dikwijls om voorkennis te verzamelen, minder om leerstof te verwerken. Dus eerder als brainstorm, om op basis daarvan dan de leerstof aan te brengen.

Voornamelijk topics met persoonlijke betrokkenheid en maatschappelijke relevantie. In de lessen die ik geef kan zo goed als elk onderwerp voorwerp zijn van debat. Meer specifiek gebruik ik het ook om eerder abstracte begrippen of topics te introduceren (wat is vrijheid, wat is kennis, ...).

Worden discussies op een gestructureerde manier aangepakt?

Wanneer ze gepland zijn wel. De meest gestructureerde vorm die ik gebruik is een basisvorm van socratisch gesprek waarbij elke leerling (behalve de eerste) zijn/haar beurt als volgt begint: "ik ben het eens/oneens met ... wanneer hij/zij zegt ... omdat"

Volgens welk format of stramien verloopt dit dan?

Ik gebruik vooral filosofische methodieken, waaronder verschillende vormen van het socratisch gesprek (hoewel niet alle vormen debat als doel hebben).

Waar hebben de leerkrachten nog nood aan indien ze debatering willen toepassen in hun lespraktijk?

Kleinere groepen want debatteren met 25 is onmogelijk, met 15 lastig (uiteindelijk is er maar een minderheid die actief deelneemt), met 5 ideaal (dan zal iedereen deelnemen, of kan je op zijn minst iedereen activeren). Ik denk er over na om gesprekken met 2 leerlingen en de leerkracht te organiseren om de eindtermen voor mondelinge argumentatievaardigheden te realiseren. Dit is wel tijds -en arbeidsintensief, en de vraag blijft wat je ondertussen met de rest van je klas doet.

Motivatie: Fishbowl format

Voor deze jaartaak met betrekking tot het thema 'debating' hebben we gekozen om te werken met het Fishbowl format. In het vooronderzoek ontdekten we dat dit format uitermate geschikt is om leerlingen informatie te laten uitwisselen, hun mening over een specifiek topic te delen en actief te luisteren.

Het Fishbowl format kan ingezet worden om een aantal experts met elkaar in gesprek te laten gaan maar wij pasten het format zo aan dat alle leerlingen zowel de rol van expert kunnen opnemen (van een bepaalde case) als de rol van actieve luisteraar. Op die manier zorgen we voor voldoende betrokkenheid bij de leerlingen maar wordt er ook inhoudelijk verdiepend gewerkt.

Doel van het debat

Het Fishbowl format heeft niet tot doel om een kant te kiezen, voor- en tegenstanders te laten debatteren maar wel om een gesprek aan te gaan over een onderwerp dat binnen de lessen aan bod komt.

Het doel van het debat, kunnen we dan ook als volgt formuleren:

- Ten eerste, wordt de debatvorm ingezet om het onderwerp te exploreren en verder te onderzoeken.
- Ten tweede, is het ook een manier om de debatvaardigheden van de leerlingen te verhogen. Hierbij ligt de nadruk op het helder inbrengen van de informatie die de leerlingen in een voorbereidende fase hebben onderzocht, elkaars perspectief leren kennen en actief luisteren.

Thema van het debat

Het thema van het debat is grenzen aan de vrije meningsuiting. Deze vrijheid is een basisrecht dat verankerd is in onder meer de Belgische grondwet. Tegelijkertijd is dit geen vrijgeleide om alles te zeggen en wordt dit recht dan ook begrensd.

In de lessenreeks, waarvan deze les onderdeel uitmaakt, leren de leerlingen wat de betekenis en draagwijdte is van dit recht. Dit onderwerp is erg actueel en bij de keuze van de voorbeelden ('cases') stond de aansluiting bij hun leefwereld voorop.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

Het lesonderwerp wordt gekoppeld aan het leerplan van het Katholiek onderwijs Vlaanderen (KoV) voor **het vak Cultuurwetenschappen** aan de **3de graad doorstroomfinaliteit**. Naast de leerplandoelstellingen voor de humane wetenschappen, wordt ook gewerkt aan verschillende doelen uit het gemeenschappelijk funderend leerplan.

Leerplandoelstellingen:

Leerplan Humane wetenschappen 3de graad ASO: D/2009/7841/045

- C 5104: Uitleggen wat de betekenis en de draagwijdte is van vrijheid van informatie en vrije meningsuiting. (SET 7)
- C 6107: De politieke en juridische actualiteit volgen in dag- en weekbladen, in radio- en tv-uitzendingen. (SET 24)

Gemeenschappelijk funderend leerplan 2de en 3de graad D-, D/A en A finaliteit, II-III-GFL-ddaa: D/2023/13.758

- LDP 6: De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
- LDP 7: De leerlingen verwoorden hun eigen standpunt over maatschappelijke thema's vanuit aangereikte informatie.
- LDP 8: De leerlingen dialogeren geïnformeerd en beargumenteerd over maatschappelijke thema's.

LESVOORBEREIDINGSFORMULIER

LESONDERWERP

Debat volgens het Fishbowl format over: Wat zijn de grenzen van onze vrije meningsuiting?

BEGINSITUATIE (van leerlingen/studenten/cursisten, leeromgeving,..)

Beginsituatie van de leerlingen:

Deze les maakt onderdeel uit van een lessenreeks over ‘(grenzen aan) vrije meningsuiting’.

De leerlingen kregen al les over wat vrije meningsuiting inhoudt: over Artikel 10 uit het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, over persvrijheid, over recht op informatie en over censuur. Volgende doelstellingen werden hierbij bereikt:

- De leerlingen kunnen met eigen woorden zeggen wat vrije meningsuiting is en uitleggen waarom dit een fundamenteel mensenrecht is.
- De leerlingen kunnen benoemen dat de vrije meningsuiting verankerd is in de Belgische grondwet, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Universele Verklaring van de rechten van de mens.

In deze les worden de grenzen aan de vrije meningsuiting onderzocht.

Voorafgaand aan het debat van deze les werden drie groepen samengesteld aan de hand van schijfjes in drie kleuren (groen, blauw, rood) die de leerlingen grabbelden uit een zak. Als voorbereiding op het debat, kreeg elke leerling dan een nieuwsartikel en een korte samenvatting over de toegewezen case waarover ze zullen debatteren (“Schild en Vrienden”, “Politieactie Gent”, “Acid en Reuzegom”). In elk nieuwsartikel werden een aantal kernwoorden aangeduid, wat de leerlingen kan helpen de kern uit de artikels te halen.

Leeromgeving:

Voor deze les van twee uren is een whiteboard of krijtbord essentieel (om tijdens de les een bordschema op te maken). Een beamer met projectie is nodig (om een PowerPoint op te projecteren) en in het midden van het klaslokaal horen 14 stoelen te staan waarvan zes stoelen in een cirkel staan, met de overige acht stoelen in een cirkel rond. Zo vormen de stoelen één binnenste cirkel en één buitenste cirkel.

LESDOELSTELLINGEN

- 1. De leerlingen kunnen kerngedachten uit een krantenartikel halen en met eigen woorden vertellen waarover het gaat.
- 2. De leerlingen kunnen de verschillende grenzen van vrije meningsuiting onderscheiden.
- 3. De leerlingen kunnen benoemen wat mogelijke gevolgen zijn als de grenzen worden overschreden.
- 4. De leerlingen kunnen mondeling argumenteren over het thema grenzen van vrije meningsuiting.
- 5. De leerlingen luisteren actief naar elkaar.
- 6. De leerlingen kunnen gepast reageren op de standpunten van de anderen, ook als ze het er niet mee eens zijn.

<u>I. LESDOELSTELLINGEN</u>		<u>II. LEER- EN VORMINGSPROCES</u>			<u>III. EVALUATIE</u> (per lesfase)
<u>Doelstellingen per lesfase (zie 2.1)</u>	<u>Timing</u>	<u>Leerinhouden</u>	<u>Leerlingactiviteiten en leerkrachtactiviteiten:</u> <u>didactische werkvormen en principes, organisatie- en</u> <u>groeperingsvormen</u>	<u>Media</u>	
1 ^{ste} lesfase	10'	Uitleg debat volgens Fishbowl format	<u>Instructies voor de leerkracht:</u> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht verwelkomt de leerlingen, zet de PowerPoint-presentatie klaar en plaatst zes stoelen in een cirkel met errond acht stoelen. - In een vorige les werden de leerlingen ingedeeld in drie groepen volgens drie kleuren (groen, blauw, rood). Op de PowerPoint staat de klasopstelling, dus vraagt de leerkracht aan de leerlingen om op de stoel te gaan zitten volgens de kleur die ze kregen. - De leerkracht legt het onderwerp van de les uit: "Wat zijn de grenzen van onze vrije meningsuiting?" - De bedoeling van het debat en de werking van het "Fishbowl format" wordt uitgelegd (zie uitleg hieronder). - Er worden enkele algemene afspraken overlopen samen met de leerlingen: luisteren naar elkaar, elkaar laten uitspreken, elkaar respecteren. <u>Instructies voor de leerlingen:</u> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen gaan op de juiste stoel in de klas zitten, volgens de kleur/de case die ze toegewezen kregen. - De leerlingen luisteren naar de bedoeling van het debat en de werking van het Fishbowl format (zie uitleg hieronder) <u>Uitleg van het debat volgens het Fishbowl format:</u> <ul style="list-style-type: none"> - In de voorgaande les werd aan elke leerling een nieuwsartikel en samenvatting meegegeven over één van de drie cases waarbij het de bedoeling was dat die werd gelezen. - Zo meteen wordt gestart met de case "Schild en Vrienden" (kleur groen). De vier leerlingen die daar een nieuwsartikel 	PowerPoint (dia 1-4) (<i>Bijlage 5</i>) Nieuws-artikels en samenvatting (<i>Bijlage 1 en Bijlage 2</i>)	

			<p>over lezen, nemen plaats op één van de zes stoelen in de binnenste cirkel. De overige acht leerlingen nemen plaats op één van de acht stoelen in de buitenste cirkel.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Van zodra het debat start, mogen de leerlingen in de binnenste cirkel spreken, maar de leerlingen in de buitenste cirkel zwijgen. - Er zullen vier vragen geprojecteerd worden in de PowerPoint, waar de binnenste cirkel over moet praten aan de hand van de nieuwsartikels die ze lezen of aan de hand van hun eigen mening. - De buitenste cirkel gaat op dat moment actief luisteren en een "werkblad" invullen met vier vragen. - Na 10 minuten mogen twee leerlingen van elke andere groep (blauw en rood) plaatsnemen in de binnenste cirkel om een opmerking te geven of vraag te stellen. - Nadat het eerste debat volgens het Fishbowl format gedaan is, wordt alles overlopen aan de hand van een bordschema en wordt daarna overgegaan naar de volgende case "Politieactie Gent" (kleur blauw). Daarna nog de case "Acid en Reuzegom" (kleur rood). 		
2 ^{de} lesfase: Lesdoel 1, 2, 3, 4, 5, 6	15'	Debat over case "Schild en Vrienden"	<p><u>Werkvorm:</u> Fishbowl format</p> <p><u>Instructies voor de leerkracht:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht laat de leerlingen in de binnenste cirkel hun nieuwsartikels en korte samenvatting bijhouden en deelt een werkblad uit over de case "Schild en Vrienden" aan de leerlingen in de buitenste cirkel. - De leerkracht moet voor de start van het debat nog duidelijk maken dat de vier leerlingen in de binnenste cirkel tegen elkaar moeten praten en niet naar de leerkracht hoeven te kijken. - De leerkracht zet een timer op die geprojecteerd wordt op het bord van 10 minuten. - De leerkracht overloopt elke vraag over de case "Schild en Vrienden" of laat de leerlingen in de binnenste cirkel de vraag zelf voorlezen. Na elke vraag vraagt de leerkracht aan de vier leerlingen in de binnenste cirkel in discussie te gaan/te praten over de vraag. 	<p>PowerPoint (dia 5-6) <i>(Bijlage 5)</i></p> <p>Nieuws-artikels en samenvatting <i>(Bijlage 1 en Bijlage 2)</i></p> <p>Werkblad buitenste cirkel <i>(Bijlage 3)</i></p>	Nagaan wat de leerlingen van informatie uit de gegeven nieuws-artikels haalden.

			<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht houdt tijdens het debat de tijd in de gaten en probeert na ongeveer twee minuten over te schakelen naar de volgende vraag. - Na 10 minuten vraagt de leerkracht aan twee leerlingen van elke groep in de buitenste cirkel om zich naar de binnenste cirkel te verplaatsen en een opmerking te geven/vraag te stellen. De leerkracht plaatst dan een timer van 5 minuten. <p><u>Instructies voor de leerlingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen in de binnenste cirkel zullen tijdens het debat deze vier vragen beantwoorden: <ul style="list-style-type: none"> • Waarover gaat de case? • Welke twee grenzen overschreed hij? • Welke straf krijg hij hiervoor? • Wat vinden jullie ervan? - De leerlingen in de buitenste cirkel zullen tijdens het debat deze vier vragen beantwoorden op hun werkblad: <ul style="list-style-type: none"> • Waarover gaat de case? • Dries Van Langenhove werd veroordeeld omdat hij twee grenzen van vrije meningsuiting overschreed. Over welke grenzen gaat het? • Welke effectieve straf kreeg hij hiervoor? • Wat vind jij ervan? (eigen mening) - Na 10 minuten verplaatsen twee leerlingen zich naar de binnenste cirkel en geven ze een opmerking/stellen ze een vraag en gaan ze 5 minuten lang in discussie. 		
3 ^{de} lesfase: Lesdoel 2, 3	10'	Bordschema: grenzen van vrije meningsuiting bij case "Schild en Vrienden"	<p><u>Werkvorm:</u> Onderwijsleergesprek</p> <p><u>Instructies voor de leerkracht:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht gaat vooraan aan het whiteboard/krijtbord staan en schrijft "vrije meningsuiting" op het bord, met daaronder "maar: grenzen..." - De leerkracht vraagt aan de leerlingen in de buitenste cirkel waarover de case ging en over welke twee grenzen van vrije meningsuiting het hier gaat. De leerkracht vult dan het bordschema aan met de twee grenzen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Aanzetten tot haat, discriminatie, geweld, segregatie. 2. Negationisme. 	Bord-schema Nieuws-artikels en samenvatting <i>(Bijlage 1 en Bijlage 2)</i> Werkblad buitenste cirkel <i>(Bijlage 3)</i>	Nagaan in welke mate de leerlingen in de buitenste cirkel actief geluisterd hebben naar de besproken case door de leerlingen in de binnenste cirkel.

			<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht vraagt verder naar wat die twee grenzen van vrije meningsuiting betekenen en schrijft dat op het bord: <ol style="list-style-type: none"> 1. Tegen anderen, openbaar, doelbewust. 2. Openbaar, ontkennen /goedkeuren/schromelijk minimaliseren van genocide WOII. - De leerkracht vraagt bij elk onderdeel wat dat betekent voor de case “Schild en Vrienden” en schrijft dit op het bord: <ol style="list-style-type: none"> 1. Viseren groepen, chatgroep, herhaaldelijk overtuigen van eigen superioriteit. 2. Chatgroep, negationistische berichten. - De leerkracht vraagt welke straf Dries Van Langenhove kreeg: één jaar cel, € 1600 boete en 10 jaar uit burgerrechten. - De leerkracht legt nog uit dat 10 jaar uit burgerrechten onzeker zijn voor Van Langenhove bijvoorbeeld betekent dat hij geen kandidaat meer kan zijn bij verkiezingen in die periode. - De leerkracht geeft eveneens aan dat Van Langenhove in beroep is gegaan tegen deze uitspraak. Dit betekent ook dat zijn straf nog niet wordt uitgevoerd. <p><u>Instructies voor de leerlingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen uit de buitenste cirkel beantwoorden de vragen en zorgen ervoor dat het bordschema volledig aangevuld wordt. - Wanneer de leerlingen uit de buitenste cirkel het antwoord niet weten, mag de binnenste cirkel het antwoord geven. 		
4 ^{de} lesfase: Lesdoel 1, 2, 3, 4, 5, 6	15'	Debat over case “Politieactie Gent”	<p><u>Werkvorm:</u> Fishbowl format</p> <p><u>Instructies voor de leerkracht:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht laat de leerlingen in de binnenste cirkel hun nieuwsartikels en korte samenvatting bijhouden en deelt een werkblad uit over de case “Politieactie Gent” aan de leerlingen in de buitenste cirkel. - De leerkracht maakt opnieuw voor de start van het debat duidelijk dat de vier leerlingen in de binnenste cirkel tegen elkaar moeten praten en niet naar de leerkracht hoeven te kijken. - De leerkracht zet een timer op dat geprojecteerd wordt op het bord van 10 minuten. 	<p>PowerPoint (dia 7-8) (Bijlage 5)</p> <p>Nieuws- artikels en samenvatting (Bijlage 1 en Bijlage 2)</p> <p>Werkblad buitenste cirkel (Bijlage 3)</p>	Nagaan wat de leerlingen van informatie uit de gegeven nieuws-artikels haalden.

			<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht overloopt elke vraag over de case "Politieactie Gent" of laat de leerlingen in de binnenste cirkel de vraag zelf voorlezen. Na elke vraag vraagt de leerkracht aan de vier leerlingen in de binnenste cirkel in discussie te gaan/te praten over de vraag. - De leerkracht houdt tijdens het debat de tijd in de gaten en probeert na ongeveer twee minuten over te schakelen naar de volgende vraag. - Na 10 minuten vraagt de leerkracht aan twee leerlingen van elke groep in de buitenste cirkel om zich naar de binnenste cirkel te verplaatsen en een opmerking te geven/vraag te stellen. De leerkracht plaatst dan een timer van 5 minuten. <p><u>Instructies voor de leerlingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen in de binnenste cirkel zullen tijdens het debat deze drie vragen beantwoorden: <ul style="list-style-type: none"> • Waarover gaat de case? • Welke twee grenzen overschreden ze? • Wat vinden jullie ervan? - De leerlingen in de buitenste cirkel zullen tijdens het debat deze drie vragen beantwoorden op hun werkblad: <ul style="list-style-type: none"> • Waarover gaat de case? • Idries en Sidi moeten voor de rechtbank verschijnen omdat ze (mogelijk) twee grenzen van vrije meningsuiting overschreden. Over welke grenzen gaat het? • Wat vind jij ervan? (eigen mening) - Na 10 minuten verplaatsen twee leerlingen zich naar de binnenste cirkel en geven ze een opmerking/stellen ze een vraag en gaan ze 5 minuten lang in discussie. 		
5 ^{de} lesfase: Lesdoel 2, 3	10'	Bordschema: grenzen van vrije meningsuiting bij case "Politieactie Gent"	<p><u>Werkvorm:</u> Onderwijsleergesprek</p> <p><u>Instructies voor de leerkracht:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht vraagt aan de leerlingen in de buitenste cirkel waarover de case ging en over welke twee grenzen van vrije meningsuiting het hier gaat. De leerkracht vult het bordschema aan met de twee grenzen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Recht op eer en goede naam. 2. Recht op privacy. 	Bord-schema Nieuws-artikels en samenvatting (<i>Bijlage 1 en Bijlage 2</i>) Werkblad	Nagaan in welke mate de leerlingen in de buitenste cirkel actief geluisterd hebben naar de besproken case door de leerlingen in de

			<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht vraagt verder naar wat die twee grenzen van vrije meningsuiting betekenen en schrijft dat op het bord: <ol style="list-style-type: none"> 1. Smaad: Beschuldiging rechtspersoon. 2. Eerbiediging privéleven. - De leerkracht vraagt bij elk onderdeel wat dat betekent voor de case "Politieactie Gent" en schrijft dit op het bord: <ol style="list-style-type: none"> 1. Beschuldigen van racisme. 2. Video op sociale media. <p><u>Instructies voor de leerlingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen uit de buitenste cirkel beantwoorden de vragen en zorgen ervoor dat het bordschema volledig aangevuld wordt. - Wanneer de leerlingen uit de buitenste cirkel het antwoord niet weten, mag de binnenste cirkel het antwoord geven. 	buitenste cirkel (Bijlage 3)	binnenste cirkel.
6 ^{de} lesfase: Lesdoel 1, 2, 3, 4, 5, 6	15'	Debat over case "Acid en Reuzegom"	<p><u>Werkvorm:</u> Fishbowl format</p> <p><u>Instructies voor de leerkracht:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht laat de leerlingen in de binnenste cirkel hun nieuwsartikels en korte samenvatting bijhouden en deelt een werkblad uit over de case "Acid en Reuzegom" aan de leerlingen in de buitenste cirkel. - De leerkracht maakt opnieuw voor de start van het debat duidelijk dat de vier leerlingen in de binnenste cirkel tegen elkaar moeten praten en niet naar de leerkracht hoeven te kijken. - De leerkracht zet een timer op dat geprojecteerd wordt op het bord van 10 minuten. - De leerkracht overloopt elke vraag over de case "Acid en Reuzegom" of laat de leerlingen in de binnenste cirkel de vraag zelf voorlezen. Na elke vraag vraagt de leerkracht aan de vier leerlingen in de binnenste cirkel in discussie te gaan/te praten over de vraag. - De leerkracht houdt tijdens het debat de tijd in de gaten en probeert na ongeveer twee minuten over te schakelen naar de volgende vraag. - Na 10 minuten vraagt de leerkracht aan twee leerlingen van elke groep in de buitenste cirkel om zich naar de binnenste 	PowerPoint (dia 9-10) (Bijlage 5) Nieuws-artikels en samenvatting (Bijlage 1 en Bijlage 2) Werkblad buitenste cirkel (Bijlage 3)	Nagaan wat de leerlingen van informatie uit de gegeven nieuws-artikels haalden.

			<p>cirkel te verplaatsen en een opmerking te geven/vraag te stellen. De leerkracht plaatst dan een timer van 5 minuten.</p> <p><u>Instructies voor de leerlingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen in de binnenste cirkel zullen tijdens het debat deze drie vragen beantwoorden: <ul style="list-style-type: none"> • Waarover gaat de case? • Welke twee grenzen overschreed hij? • Welke straf kreeg hij hiervoor? • Wat vinden jullie ervan? - De leerlingen in de buitenste cirkel zullen tijdens het debat deze vier vragen beantwoorden op hun werkblad: <ul style="list-style-type: none"> • Waarover gaat de case? • Acid werd veroordeeld omdat hij twee grenzen van vrije meningsuiting overschreed. Over welke twee grenzen gaat het? • Welke straf kreeg hij hiervoor? • Wat vind jij ervan? (eigen mening) - Na 10 minuten verplaatsen twee leerlingen zich naar de binnenste cirkel en geven ze een opmerking/stellen ze een vraag en gaan ze 5 minuten lang in discussie. 		
7 ^{de} lesfase: Lesdoel 2, 3	10'	Bordschema: grenzen van vrije meningsuiting bij case "Acid en Reuzegom"	<p><u>Werkvorm:</u> Onderwijsleergesprek</p> <p><u>Instructies voor de leerkracht:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht vraagt aan de leerlingen in de buitenste cirkel waarover de case ging en over welke twee grenzen van vrije meningsuiting het hier gaat. <ol style="list-style-type: none"> 1. Recht op eer en goede naam. 2. Recht op privacy. - De leerkracht vraagt verder naar wat die twee grenzen van vrije meningsuiting betekenen en schrijft dat op het bord: <ol style="list-style-type: none"> 1. Laster en eeroof: kwaadwillig, openbaar. 2. Eerbiediging privéleven. - De leerkracht vraagt bij elk onderdeel wat dat betekent voor de case "Acid en Reuzegom" en schrijft dit op het bord: <ol style="list-style-type: none"> 1. "Exposen", YouTube. 2. Namen en naam restaurant delen. 	Bord-schema Nieuws-artikels en samenvatting <i>(Bijlage 1 en Bijlage 2)</i> Werkblad buitenste cirkel <i>(Bijlage 3)</i>	Nagaan in welke mate de leerlingen in de buitenste cirkel actief geluisterd hebben naar de besproken case door de leerlingen in de binnenste cirkel.

			<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht vraagt welke straf Acid kreeg: drie maanden celstraf met uitstel, € 800 boete, € 20.000 schadevergoeding (voorlopig, exacte bedrag wordt nog bepaald). <p><u>Instructies voor de leerlingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen uit de buitenste cirkel beantwoorden de vragen en zorgen ervoor dat het bordschema volledig aangevuld wordt. - Wanneer de leerlingen uit de buitenste cirkel het antwoord niet weten, mag de binnenste cirkel het antwoord geven. 		
8ste lesfase	5'	3 2 1 Exit Ticket	<p><u>Werkvorm:</u> Exit Ticket</p> <p><u>Instructies voor de leerkracht</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht deelt een blad uit aan de leerlingen waar het "3 2 1 Exit Ticket" op staat. - Het Exit Ticket dient om als leerkracht na te gaan of de leerlingen de leerstof goed opnamen, welke leerstof nog hernomen moet worden in een volgende les en wat de leerlingen interessant vonden. - De leerkracht geeft de leerlingen 5 minuten om in te vullen en haalt de blaadjes dan weer op. <p><u>Instructies voor de leerlingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen vullen het Exit Ticket individueel in en geven het na 5 minuten weer af aan de leerkracht. - Het Exit Ticket is een tool voor leerlingen om de geziene leerstof wat samen te vatten of te structureren. 	3 2 1 Exit Ticket (Bijlage 4)	Nagaan in welke mate de leerlingen de leerstof opnamen.

MOGELIJKE AANPASSINGEN AAN DEZE LES

Aanpassingen op basis van leerlingenaantal:

- Deze les is ontworpen voor een klas met 12 leerlingen, maar kan eenvoudig worden aangepast voor grotere of kleinere groepen.
 - Minder dan 12 leerlingen: Maak kleinere groepjes (bijvoorbeeld 2-3 leerlingen per case) of beperk het aantal cases tot twee in plaats van drie.
 - Meer dan 12 leerlingen: Voeg extra cases toe of laat meerdere groepjes aan dezelfde case werken. Elk groepje kan dan twee afgevaardigden kiezen die in de binnenste cirkel de case bespreken.

Aanpassingen op basis van beschikbare tijd:

- Meer tijd: Laat de leerlingen de cases voorbereiden in de klas, bijvoorbeeld in de voorgaande les of aan het begin van deze les.
- Minder tijd: Laat de leerlingen de case voorbereiden als huistaak. Werk het bordschema af in de volgende les, wat meteen kan dienen als heropfrissing of evaluatie van de voorgaande les.

Aanpassingen op basis van relevantie en moeilijkheidsgraad van de cases:

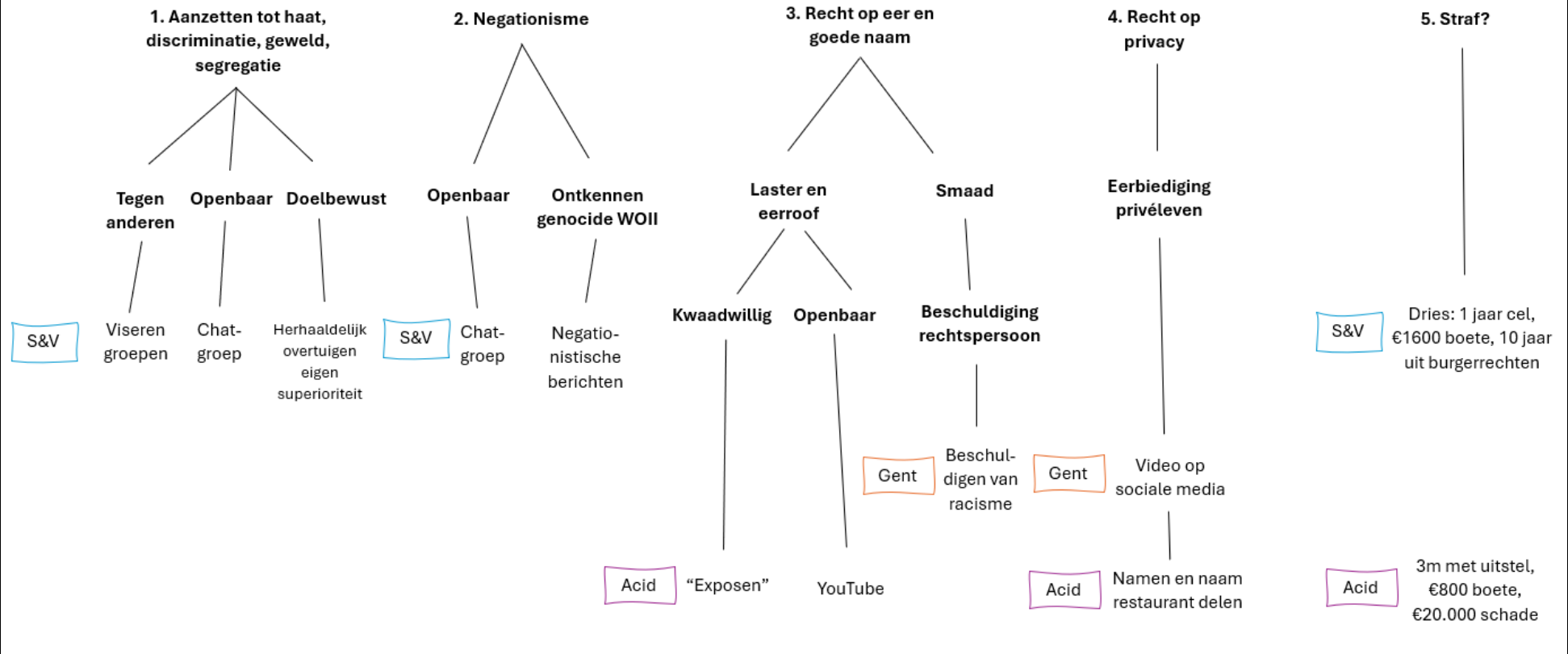
- De drie cases in deze les zijn gekozen vanwege hun relevantie, actualiteitswaarde en aansluiting bij de leefwereld van de leerlingen. Pas de cases aan als ze niet meer relevant zijn of als de moeilijkheidsgraad te hoog ligt.

Andere tips:

- Rol van de leerkracht: Tijdens de bespreking van de cases in de binnenste cirkel neemt de leerkracht een modererende rol op zich. Projecteer vragen die als leidraad voor het gesprek dienen op een PowerPoint. Als alternatief kunnen de vragen ook op kaartjes worden geprint, die onder de leerlingen in de binnenste cirkel worden verdeeld. Dit zorgt ervoor dat leerlingen met elkaar in gesprek gaan in plaats van met de leerkracht.
- Afsluitend filmpje: Gebruik eventueel het volgende filmpje om de les af te sluiten of de volgende les te starten: "Klaar is klaar: Mag je zomaar alles zeggen?" (VRT NWS, 2019).
- Omgaan met extreme uitspraken: Het onderwerp en de cases kunnen aanleiding geven tot hevige gesprekken en mogelijke extreme uitspraken die een onveilig klaklimaat kunnen veroorzaken. Voor tips over hoe je hiermee kunt omgaan, raadpleeg het artikel van Klasse: "Zo reageer je op extreme uitspraken in de klas" (Klasse, 2022)

SCHEMA'S (bord, transparant,...)

**Vrije meningsuiting
Maar: grenzen...**

OVERZICHT VAN BIJLAGEN (o.a. media)

- Nieuwsartikels (zie *Bijlage 1*)
- Samenvatting cases (zie *Bijlage 2*)
- Werkblad buitenste cirkel (zie *Bijlage 3*)
- 3 2 1 Exit Ticket (zie *Bijlage 4*)
- PowerPoint (zie *Bijlage 5*)

BRONNEN

- Andries, N. V. S. (2024, 12 maart). Waarom “mopjes” Dries Van Langenhove gevangenisstraf opleveren. *De Standaard*. https://www.standaard.be/cnt/dmf20240312_93907830
- Cartuyvels, A. (2024, 26 februari). Veroordeling Acid: ‘Europees Hof zou inbreuk kunnen vaststellen op vrijheid van meningsuiting’. *Knack*. <https://www.knack.be/nieuws/belgie/na-veroordeling-acid-het-europees-hof-zou-een-inbreuk-kunnen-vaststellen-op-de-vrijheid-van-meningsuiting/#:~:text=Sport-,Veroordeling%20Acid%3A%20'Europees%20Hof%20zou%20inbreuk%20kunnen,vaststellen%20op%20vrijheid%20van%20meningsuiting'&text=YouTube r%20Acid%20is%20veroordeeld%20tot,namen%20van%20verschillende%20Reuzegomleden%20bekendmaakte>.
- De Spiegeleer, J. & Verlinden, L. (2024, 26 januari). Jongemannen die video verspreidden waarin agent “pak de makakken” zou hebben geroepen, doorverwezen naar rechter. *HLN*. [https://www.hln.be/gent/jongemannen-die-video-verspreidden-waar-in-agent-pak-de-makakken-zou-hebben-geroepen-doorverwezen-naar-rechter~a2af64b2/#:~:text=Idries%20Bensbaho%20\(26\)%20en%20Sidi,%E2%80%9Cpak%20de%20makakken%E2%80%9D%20roept](https://www.hln.be/gent/jongemannen-die-video-verspreidden-waar-in-agent-pak-de-makakken-zou-hebben-geroepen-doorverwezen-naar-rechter~a2af64b2/#:~:text=Idries%20Bensbaho%20(26)%20en%20Sidi,%E2%80%9Cpak%20de%20makakken%E2%80%9D%20roept).
- Dekaezemaker, S. & Dekaezemaker, S. (2023, 17 november). “Pak de makakken”: parket wil twee jongeren vervolgen voor video van politie-interventie. *Het Nieuwsblad*. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20231117_95204823
- Hoogeveen, P., & Winkels, J. (2011). *Het didactische werkvormenboek : variatie en differentiatie in de praktijk*. 10e druk Assen: Van Gorcum.
- Kelepouris, S. (2024). Advocaat Jos Vander Velpen: ‘Mensen beseffen niet wat de gevolgen zullen zijn als Vlaams Belang aan de macht komt’. *De Morgen*. <https://www.demorgen.be/nieuws/advocaat-jos-vander-velpen-zo-dwepen-met-nazisme-dat-was-in-vlaanderen-sinds-lange-tijd-ongezien~b7fdf615/>

- Klasse. (2022, 10 februari). *Zo reageer je op extreme uitspraken in de klas*. <https://www.klasse.be/531822/klas-dialogoog-discussie-polarisering/>
- Mediawijs. (2022, 17 maart). *Is haatspraak strafbaar?* <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/haatspraak-strafbaar>
- *Ontzetting uit bepaalde rechten, Federale overheidsdienst justitie*. (z.d.). https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/straffen_en_boetes/soorten_straffen/bijkomende_straffen/ontzetting_uit_bepaalde_rechten
- Redactie. (2024). 'Money always wins': Acid krijgt drie maanden cel met uitstel en moet 20.000 euro schadevergoeding betalen. *De Morgen*. <https://www.demorgen.be/snelnieuws/money-always-wins-acid-krijgt-drie-maanden-cel-met-uitstel-en-moet-20-000-euro-schadevergoeding-betalen~b3823fe4/>
- Romans, S. (2024). Professor mensenrechten Koen Lemmens: 'Vonnis Van Langenhove baart me geen zorgen over vrije meningsuiting'. *De Tijd*. <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/federaal/professor-mensenrechten-koen-lemmens-vonnis-van-langenhove-baart-me-geen-zorgen-over-vrije-meningsuiting/10533150.html>
- Schouppe, W. (2024, 26 januari). Twee jongemannen die beelden van politieactie in Gent deelden, moeten voor rechter verschijnen. *vrtnws.be*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/01/26/agentenincident/>
- Sdb, K. (2023, 5 juni). Youtuber Acid vindt dat hij niets verkeerd heeft gedaan. *De Standaard*. https://www.standaard.be/cnt/dmf20230605_96886450
- Van Alstein, M. (2018). Omgaan met controversen en polarisatie in de klas.
- Vanhecke, H. D. (2024, 22 februari). Waarom Acids video zwaarder wordt bestraft dan een dodelijke doop: straffen vergelijken is geen simpel rekeno. *De Standaard*. https://www.standaard.be/cnt/dmf20240222_96294718#:~:text=vragen%20Zaak%2DAcid-,Waarom%20Acids%20video%20zwaarder%20wordt%20bestraft%20dan%20een%20dodelijke%20doop,vergelijken%20is%20geen%20simpel%20rekeno,ommetje&text=De%20ophef%20na%20de%20veroordeling,rond%20de%20zaak%2DReuzegom%20is.
- Verhoeven, E. & Verhoeven, E. (2020, 20 oktober). Politie onderzoekt of agent 'pak de makakken' riep tijdens interventie. *De Standaard*. https://www.standaard.be/cnt/dmf20201019_95195047
- *Vrijheid van meningsuiting - mensenrechten - Amnesty International*. (2023, 9 januari). Amnesty International. <https://www.amnesty.nl/encyclopedie/vrijheid-van-meningsuiting>
- *Vrijheid van meningsuiting, De Belgische Grondwet*. (z.d.). De Belgische Grondwet. <https://www.belgischegrondwet.be/themas/vrijheid-van-meningsuiting>
- VRT NWS. (2019, 20 november). KLAAR: Mag je zomaar alles zeggen? *vrtnws.be*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/11/20/mag-je-zomaar-alles-zeggen/>
- VRT. (z.d.). *catalogus*. VRT.be. <https://www.vrt.be/nl/edubox/catalogus/#nepnieuws>

- *Waar ligt de grens tussen vrijheid van meningsuiting en discriminatie?* (z.d.). Anne Frank Website. <https://www.annefrank.org/nl/themas/discriminatie-en-gelijke-rechten/de-grens-tussen-vrijheid-van-meningsuiting-en-discriminatie/>
- *Wat is discriminatie?*, Unia. (z.d.). Unia. <https://www.unia.be/nl/discriminatiegronden/discriminatie-enkele-verduidelijkingen>
- Webdeb. (z.d.). *Debagora*. <https://webdeb.be/debagora>
- Zuallaert, J. (2024, 13 maart). Dirk Voorhoof (UGent) over de zaak-Van Langenhove: 'Het is belangrijk dat een democratische samenleving zich weerbaar opstelt'. *Knack*. <https://www.knack.be/nieuws/belgie/dirk-voorhoof-ugent-over-de-zaak-van-langenhove-het-is-belangrijk-dat-een-democratische-samenleving-zich-weerbaar-opstelt/>

REFLECTIEVERSLAG NA HET UITTESTMOMENT

Tijdens het uittestmoment op 17 april hebben we ervoor gekozen om zoveel als mogelijk het Fishbowl format zelf te testen, op basis van één van de drie cases. Na een korte situering van de les en het uittestmoment zelf, werden de medestudenten onderverdeeld in drie groepen. Een kleurschijfje dat ze zelf uit een zakje namen, bepaalde de groepsindeling. De studenten in de binnenste cirkel kregen slechts enkele minuten om hun case voor te bereiden op basis van krantenartikels en een korte samenvatting van de case zelf. De studenten in de buitenste cirkel namen ondertussen het werkblaadje door. Vervolgens startte het debat, waarbij wij als leerkrachten een modererende rol opnamen. Dit deden we door vragen te stellen aan de binnenste cirkel en waar nodig het gesprek bij te sturen. Op het einde van het debat, werd door middel van een onderwijsleergesprek een bordschema opgemaakt dat een overzicht bevat van de grenzen van vrije meningsuiting die in de besproken case aan bod kwamen.

Dit uittestmoment werd vooral gebruikt om na te gaan of met het aangepaste format effectief de doelstellingen worden bereikt, of het verloop helder is voor de leerlingen en of de vooropgestelde timing realistisch is.

In dit verslag reflecteren we over de ontvangen feedback om zo de les verder te optimaliseren. Uit het uittestmoment bleek dat de les **gestructureerd** en goed uitgevoerd was. De aanduiding van **kernwoorden in de artikelen** werd als zeer positief ervaren. Dit helpt leerlingen namelijk om gericht en effectief deel te nemen aan de discussie. Ook **het werkblaadje** dat door de buitenste cirkel werd ingevuld tijdens het debat, werd positief onthaald. Het zorgde voor betrokkenheid en verantwoordelijkheid bij deze studenten. Dat er na elke bespreking van een case, een synthese volgt op het bord (**bordschema**), werd eveneens als goed beoordeeld.

Een belangrijk aandachtspunt was dat de studenten in **de binnenste cirkel** aanvankelijk vooral tegen de leerkracht aan het praten waren in plaats van tegen elkaar. Een mogelijke oplossing hiervoor is het gebruik van kaartjes met vragen, die leerlingen aan elkaar kunnen stellen of de leerlingen lezen de vragen zelf af van de presentatie. Dit bevordert directe interactie en discussie binnen de binnenste cirkel, wat cruciaal is voor een succesvolle Fishbowl sessie.

Er werd opgemerkt dat er tijdens de bespreking in de binnenste cirkel, wat lang werd stilgestaan bij het begrijpen van de case zelf. Dit kan beperkt worden in tijd, zodat er **sneller wordt overgegaan naar het debat zelf**. Bijvoorbeeld in plaats van een uitgebreide uitleg over wie Dries Van Langenhove is, kan de discussie geopend worden over de relevantie van zijn acties in de context van de leerstof. Dit helpt om het tempo hoog genoeg te houden, vooral voor de leerlingen in de buitenste cirkel.

Wat ook bleek, is dat de leerkracht **het onderwerp** goed onder de knie moet hebben. Zo merkten we dat er tijdens het uittestmoment vragen werden gesteld die specifieke kennis vereisen. Voorbeelden hiervan zijn vragen over het aantal personen dat nodig is om van 'openbaar' te spreken en of er sprake moet zijn van 'actie' bij het oproepen tot haat of geweld. Een goede voorbereiding van de leerkracht is dan ook essentieel om deze vragen adequaat te kunnen beantwoorden en het debat effectief te kunnen begeleiden. We zullen voldoende bronnen opnemen in het lesvoorbereidingsformulier, zodat de leerkracht op een eenvoudige manier bijkomende informatie kan vinden.

Tot slot, werden enkele nuttige suggesties gegeven die we als tips kunnen opnemen. Zo werd aangegeven dat **het bordschema**, dat een synthese vormt, niet per se binnen hetzelfde lesuur moet worden afgerond. We kunnen aangeven dat dit eventueel ook in de volgende les kan plaatsvinden als een soort van evaluatie. Dit geeft meer ruimte om dieper op het debat in te gaan zonder tijdsdruk. Omgekeerd kan **de voorbereiding** voor de Fishbowl sessie, indien de tijd het toelaat, in de klas zelf plaatsvinden, wat de leerlingen meer betrokkenheid en begrip van de context biedt.

Waarom “mopjes” Dries Van Langenhove gevangenisstraf opleveren

Het waren “mopjes” onder vrienden in “besloten groepen”, zegt Dries Van Langenhove geregeld over de haatmemes bij Schild & Vrienden. Die verdediging haalde de rechtbank dinsdag onderuit. “Via racistische en negationistische ‘humor’ werden de leden **doelbewust** overtuigd van hun eigen superioriteit.”

Zijn advocaat kondigde al aan in beroep te gaan, maar de uitspraak in eerste aanleg tegen Dries Van Langenhove en andere leden van Schild & Vrienden is toch een scharniermoment. Van Langenhove krijgt **één jaar effectief** en **een boete** van 16.000 euro wegens **(het aanzetten tot) racisme** en **negationisme**. Zijn rechten worden hem ook **tien jaar ontnomen**, wat onder meer betekent dat hij geen openbare functies kan uitoefenen en niet kan opkomen bij verkiezingen.

Voor de illegale verkoop van pepperspray krijgt Van Langenhove een straf met uitstel, en nog eens een boete van 8.000 euro. Vijf andere beklaagden kregen straffen met uitstel en boetes van 4.000 tot 8.000 euro. Eén beklaagde kreeg opschorting van uitspraak: voorlopig dus geen straf, zolang hij zich aan bepaalde voorwaarden houdt.

Doelbewust en systematisch

Voor de straf voor Van Langenhove, de gewezen leider van Schild & Vrienden en tegenwoordig een extreemrechtse aanjager, valt op. Een effectieve gevangenisstraf wegens racisme en negationisme komt niet zo vaak voor. Hij kreeg die volgens de rechtbank omdat hij de “initiatiefnemer, oprichter en leider” was van Schild & Vrienden.

“Hij heeft de andere beklaagden meegetrokken in zijn **racistisch, haatdragend, nazistisch en negationistisch discours** waarmee hij mensen tegen elkaar opzet”, vindt de rechtbank. Van Langenhove gaf ook blijk “van verregaande normeloosheid en misprijzen voor fundamentele waarden en rechten”, en “schept een vijandige sfeer in de samenleving”.

Tijdens het proces argumenteerde de verdediging van de andere S&V-leden dat de haatmemes **slechts “mopjes”** waren die in beperkte kring circuleerden. Dat is ook de boodschap die Van Langenhove zelf geregeld brengt op zijn sociale media. Tijdens het proces zelf pleitte zijn advocaat Hans Rieder niet ten gronde, omdat hij vindt dat de rechtbank illegaal is samengesteld.

Dat argument over “mopjes delen” houdt geen steek, vindt de rechtbank. “De gebruikte ‘humor’ werd bij S&V immers **doelbewust en systematisch ingezet** om racisme toegankelijk en luchtig te maken. Door **het veelvuldig posten** van racistische en negationistische ‘humor’ aan te moedigen, werden de leden doelbewust en gaandeweg overtuigd van hun **eigen superioriteit** en de noodzaak om de doelstellingen van S&V, via discriminatie en geweld, te bewerkstelligen.”

Naar de cel?

Over de verdediging dat de berichten werden gedeeld in besloten online groepen, oordeelde de rechtbank dat de Facebook- en Discordgroepen wel **openbaar** waren volgens de omschrijving in de strafwet. Die elementen bepalen de veroordeling van Van Langenhove. De uitspraak tegen hem is niet te onderschatten: wie een straf krijgt boven de zes maanden, moet die in principe ook uitzitten in de gevangenis. Dat is zo sinds september. Lange tijd werden straffen onder de drie jaar niet of in een andere vorm uitgevoerd.

De procedure in beroep zal pas uitsluitel brengen over de strafmaat tegen Van Langenhove, en dan nog is er cassatieberoep mogelijk. Met een procedurepleiter als Hans Rieder aan zijn zijde lijkt het weinig twijfel dat de hele zaak nog lang wordt uitgesponnen. Dat komt Van Langenhove en zijn politieke medestanders goed uit. Bij elke stap kunnen ze justitie, een van de fundamente van de staat, opnieuw aanvallen.

Vlaams Belang-voorzitter Tom Van Grieken vergeleek op X de straf tegen Van Langenhove al met die voor Nicolas Caeyers, een influencer die voor de verkrachting van een dertien- en een vijftienjarige een straf van één jaar met uitstel kreeg. “Belgische justitie is door en door rot”, vindt Van Grieken. “Al vanaf dag één is dit een politiek proces.”

[Nikolas Vanhecke, Simon Andries](#)

'Vonnis-Van Langenhove baart me geen zorgen over vrije debat'

Scherpe grappen en zwarte humor, professor mensenrechten Koen Lemmens (KU Leuven) is er behoorlijk tolerant voor. Maar **de intensiteit** waarmee hatelijke memes circuleerden in de chatgroepen van Schild & Vrienden maakt dat van humor geen sprake meer is. 'De wetgeving tegen racisme en haatspraak is bedoeld voor dit soort zaken.'

De veroordeling van voormalig Kamerlid voor het Vlaams Belang Dries Van Langenhove zindert na. De straf - een jaar cel, een boete van 16.000 euro en tien jaar ontzetting uit zijn burgerrechten - voor de kopman van de radicaal-rechtse club Schild & Vrienden ontketent een debat tussen twee kampen. De ene kant ziet het vonnis als een broodnodige barrière van justitie tegen racisme en haat. De andere kant vindt dat de rechter zijn boekje te buiten gaat en een politiek signaal stuurt, wars van enige eerbied voor de vrijheid van meningsuiting.

'Ik heb het vonnis kritisch gelezen', zegt professor mensenrechten Koen Lemmens (KU Leuven). 'Ik ben gevoelig voor inperkingen van de vrijheid van meningsuiting en het vrije debat. Maar dit vonnis baart me geen zorgen. Als de zaak over één foute mop of een paar misplaatste opmerkingen zou gaan, zaten we nu op een gevaarlijk pad. Dan kan je de discussie voeren: was dit echt zo bedoeld? Maar de enorme hoeveelheid berichten is een belangrijk element. Je kan gezien de intensiteit niet geloofwaardig volhouden dat het om te lachen was.'

Aanhangers van Van Langenhove en Vlaams Belang-voorzitter Tom Van Grieken spreken van een politiek proces. Hebben ze gelijk?

Koen Lemmens: 'Ik ken geen politicus die tegen een proces aankeek en dat niet een politieke afrekening heeft genoemd. De rechter heeft zich gebaseerd op juridische overwegingen die hij uit de wet haalt en interpreteert. Hij heeft niets beslist dat hij niet kan of mag beslissen. Het vonnis is verdedigbaar.'

'Bij een hoger beroep zal er over bepaalde details of motiveringen wellicht discussie zijn. Bepaalde argumenten zullen in beroep wellicht sneuvelen of worden bijgesteld. De rechter toetst de uitspraak bijvoorbeeld niet heel uitdrukkelijk aan de mensenrechten. Over zulke elementen valt een hof van beroep weleens. Maar ik denk niet dat de uitspraak fundamenteel zal veranderen. De grote lijnen houden vermoedelijk ook in hoger beroep stand.'

Onderzoek wijst uit dat politici die voor de rechter moeten komen voor hun uitspraken daar niet onder lijden. Van Langenhove is geen politicus meer, maar krijgt internationaal aandacht en zamelde tienduizenden euro's in met een crowdfunding. Moet Justitie rekening houden met dat effect?

Lemmens: 'Ik heb jarenlang in Italië gewoond. Daar zag ik dat Silvio Berlusconi (de vorig jaar overleden ex-premier, red.) veel applaus oogstte toen rechtszaken tegen hem liepen. Hetzelfde gebeurt in de VS met de presidentskandidaat Donald Trump. De juridische logica botst dan op de maatschappelijke logica. Als de wetgever regels maakt, moeten we die willen handhaven. Waarom bestaan ze anders? Er zijn wetten tegen racisme en discriminatie, we moeten bereid zijn die toe te passen.'

'De vraag is of dat maatschappelijk loont. Het Openbaar Ministerie mag zulke opportuniteitsbeslissingen nemen (het parket beslist welke feiten het vervolgt of niet, red.) . Het gevaar is dat je een vervolging op den duur laat hangen van een inschatting over hoe mensen zullen reageren. Dat wringt met het principe dat iedereen gelijk is voor de wet. En welke boodschap geef je aan de geviseerde groep als je een zaak laat vallen omdat een politicus iets dreigt te winnen bij die zaak? Ervaart de geviseerde groep dat ook als een nadeel of hecht ze er net belang aan dat justitie haar leed erkent?'

Justitie ligt opnieuw onder vuur, net als na de veroordeling van de youtuber Acid. Moet dat ons zorgen baren?

Lemmens: 'Het is niet abnormaal dat politici zich laten horen over gerechtelijke uitspraken in thema's die beroeren, in verkiezingstijd vermoedelijk zelfs wat meer dan anders. De negatieve kant is dat ze sentimenten oppoken die niet altijd de nobelste of de best geïnformeerde zijn. Maar ik vind het waardevol dat mensen hun mening geven over het rechtssysteem. Zelfs als de kritiek ongefundeerd is, leert ze ons iets over hoe mensen naar het systeem kijken. Dat betekent niet dat het systeem totaal verkeerd is, wel dat er minstens een perceptieprobleem is. Tegelijk bewijst de aandacht dat burgers hoge verwachtingen hebben van justitie en erin willen geloven. Justitie heeft pas echt een probleem als mensen er niet meer van wakker liggen.'

Advocaat Jos Vander Velpen: 'Zo dwepen met nazisme, dat was in Vlaanderen sinds lange tijd ongezien' | De Morgen

Interview Jos Vander Velpen

Jos Vander Velpen. 'Ik had wel verwacht dat Van Langenhove een flinke schop onder zijn kont zou krijgen. Hij werd gezien als de grote Manitoe.' Beeld Stefaan Temmerman

Hij kreeg Vlaams Blok veroordeeld voor racisme, en stond opnieuw in de rechtbank toen Dries Van Langenhove **een jaar gevangenisstraf** kreeg. Advocaat Jos Vander Velpen over twintig jaar strijd tegen racisme en uiterst-rechts. 'Zo dwepen met nazisme, dat was in Vlaanderen sinds lange tijd ongezien.'

Stavros Kelepouris

Meer dan een decennium lang was Jos Vander Velpen voorzitter van de Liga voor de Mensenrechten. Maar zijn reputatie zal voor eeuwig gebaseerd zijn op die ene zaak in Gent, waarbij drie vzw's verbonden aan het toenmalige Vlaams Blok veroordeeld werden voor racisme. Het "moedervonnis" aller racismeprocessen, noemt Vander Velpen het.

Twintig jaar later was de honger van de mensenrechtenadvocaat nog niet gestild. Ook bij de veroordeling van Dries Van Langenhove en zes andere leden van Schild & Vrienden was Vander Velpen aanwezig, als advocaat voor de Liga van de Mensenrechten. Van Langenhove kreeg een straf die voor velen onverwacht kwam: een boete van 24.000 euro en een effectieve celstraf van een jaar.

"Dat was een pittige straf", erkent ook Vander Velpen. "Maar ik had wel verwacht dat Van Langenhove een flinke schop onder zijn kont zou krijgen. Hij werd gezien als de grote Manitoe, de man die alles in handen had en voor wie al de anderen moesten knielen. Hij heeft een sfeer van fanatisme gecreëerd."

Het gerecht wees hem aan als een bendeleider?

Vander Velpen: "Absoluut. Dat was hij ook. Het gaat hier om **het georganiseerd dealen** van racisme. Alles gebeurde in **groepsverband**, van bovenaf gestuurd door de grote leider."

Is dat zo? Van Langenhove houdt vol dat hij nooit memes gedeeld heeft.

"Maar hij was wel de eindverantwoordelijke - de 'eindbaas', zoals hij het zelf noemde. Hij heeft die platformen opgericht en had er volledige macht over. Hij kon berichten tegenhouden en wissen, en hij gaf ook opdrachten aan anderen om spotprenten te maken. Daar zie je zijn sluwheid. Hij heeft zelf geen echt negationistische berichten gepost, dat liet hij over aan anderen. Maar hij zag ze allemaal passeren en hield ze niet tegen."

Heeft hij schuldinzicht getoond in de rechtbank?

"Nul. Op geen enkel moment gaf hij de indruk dat hij vond dat hij of zijn maten over de schreef gingen. Integendeel, hij was degene die het vuur aanblied. Door een sfeer van fanatisme te creëren heeft hij anderen **aangemoedigd**."

Denkt u dat de straf in beroep lichter zal uitvallen?

“Dat weet ik zo nog niet. De straf was pittig, maar het vonnis was nog veel pittiger. De feiten - al die vreselijke spotprenten en de gore racistische taal - zijn door de rechtbank op een heel heldere manier geformuleerd. Ik zie mijnheer Van Langenhove niet in staat om daar zomaar een jota tussen te krijgen. En zijn gedweep met nazisme en wapens is natuurlijk wel verontrustend. Op sommige jongeren die minder stabiel zijn kan dit wel een verwerpelijk effect hebben.”

Schild & Vrienden bestond uit mensen die nog volwassen aan het worden waren. Misschien zagen ze niet zo veel kwaad in wat ze deden?

“Dat kan. Ik wil jonge leeftijd altijd als een verzachtende omstandigheid zien. Maar het gaat hier niet over ongeletterde jongens, hé. Een van hen had geschiedenis gestudeerd aan de universiteit. Als zo iemand die gruwelijke Holocaust-moppen voorbij ziet komen en de wenkbrauwen niet fronst - daar kan ik niet mild over zijn.”

Moeten we de gesprekken in die **chatgroepen** dan niet wat minder serieus nemen?

“Er is natuurlijk een dosis stoerdoenerij, dat is evident. Maar het is niet zomaar één bericht. Het gaat om **vele tientallen berichten** en prenten waarin gedweept wordt met het nazisme. Dat is voor de dag van vandaag tamelijk ongezien. Het **ridiculiseren van de Holocaust** - dat heb ik meegemaakt met het Vlaams Blok in de jaren stilletjes, maar wie doet dat vandaag nog? Dat was in Vlaanderen sinds lange tijd eigenlijk ongezien.”

Droomde Van Langenhove van een 'zuivere' samenleving?

“Ik denk dat hij droomde van Zuid-Afrika onder de Apartheid. Dat gevoel had ik de hele tijd. En hij heeft het ook niet echt onder stoelen of banken gestoken.”

Volgens Vlaams Belang is Dries Van Langenhove veroordeeld voor een mening en wat onschuldige memes. Klopt dat?

“Of het nu Vlaams Blok was twintig jaar geleden of Dries Van Langenhove nu, het is altijd hetzelfde clichéverhaal: we bedoelden het niet zo, het was een beetje **om te lachen**, het was misschien wat aangebrande humor of cafépraat. Bij het lezen van dit dossier voelde ik me teruggekatapulteerd in de tijd. Ik waande me in de beginjaren van het Blok. Al is er een groot verschil: het Vlaams Blok hebben we niet kunnen laten veroordelen voor negationisme. Schild & Vrienden wel.”

Deze veroordeling is zwaarder dan die van het Vlaams Blok?

“Je hebt hier vier misdrijven. Eén: **negationisme**. Twee: **het collectieve**, het feit dat het in groep gebeurde. Drie: het **verspreiden van denkbeelden gebaseerd op rassensuperioriteit**. En ten slotte: **aanzetten tot haat en discriminatie**. Die combinatie komt heel weinig voor. Dat is eigenlijk het hele pakket dat je kan krijgen. Het is een gedachtegoed dat totaal haaks staat op de democratie, en gevaarlijk is voor onze samenleving.”

Jos Vander Velpen (2de v.l.) op het proces tegen Schild & Vrienden. Vooraan de burgerlijke partijen Henri Heymans en Jihad Van Puymbroeck. Beeld Photo News

Is een gevangenisstraf de beste manier om gedachtegoed te bekampen?

“Met het strafwetboek in de hand kan je geen gedachten veranderen. Dat beseft ik ook wel. Maar als het gaat om ernstige vormen van criminaliteit - en dat is hier het geval - kan je ook niet je handen in de lucht steken en bidden dat het wel goed komt. De **racismewetgeving** is specifiek bedoeld om kwetsbare mensen te beschermen die zelf niet altijd voor hun rechten

kunnen opkomen. Dus ik vind het juist wat de rechtbank zegt: dit kan niet, dit gaat over de schreef. Dit is geen mening meer, dit is een misdrijf. Men moet niet wachten tot die organisatie jaren aan een stuk dat soort gedachtegoed gewoon kan rondstrooien, tot de haatcampagnes escaleren tot gewelddaden.”

Vreest u niet dat deze uitspraak Van Langenhove groter zal maken, als **martelaar van het vrije woord**?

“Natuurlijk. Hij zal zich kunnen wentelen in zijn slachtofferrol. Dat spelletje spelen ze altijd, dat was ook zo in het proces tegen het Vlaams Blok. Maar rechtbanken moeten niet aan electorale berekening doen.”

Nochtans zegt het Vlaams Belang net als twintig jaar geleden dat dit een politiek proces was.

“Hebt u gehoord wat hun partijvoorzitter Tom Van Grieken zei? ‘De Belgische justitie is door en door rot.’ Dat is bijna erger dan Trump. Het is precies hetzelfde als twintig jaar geleden, ze hebben niets bijgeleerd. Toen hebben ze ook de magistraten uitgescholden voor rotte vis. Dat zegt iets over het democratische gehalte van die partij en hun voorzitter, die nochtans altijd in maatpak rondloopt.”

Kort na die veroordeling in 2004 behaalde het Blok wel een klinkende verkiezingsoverwinning.

“En ze riepen: het volk heeft ons vrijgesproken. Dat is allemaal kortetermijnvisie. Op de lange termijn heeft het vonnis ervoor gezorgd dat die partij het 70 puntenplan moest afzweren. Het plan pleitte er onverdroten voor dat alle mensen van niet-Europese origine gedwongen gedeporteerd zouden worden naar hun zogenaamde land van herkomst.”

Ook Dries Van Langenhove vindt dat een goed idee.

“Hij is blijven steken in die fase. Ik noem hem altijd de kleine Dewinter - Filip Dewinter was de grote architect van dat 70 puntenprogramma. Op dat moment was dat de meest racistische politieke tekst in Europa. Het Front National had een 50 puntenplan, Dewinter heeft er nog 20 aan toegevoegd. Het was de absolute racistische top in Europa.

“Wat ik wou zeggen: de veroordeling heeft echt wel zijn sporen nagelaten. Vergeet niet dat politici in andere partijen op het punt stonden het cordon sanitaire te doorbreken. Maar opeens stond het Vlaams Blok te boek als een racistische partij, en werden de andere partijen voorzichtiger. Het cordon is mede gered door de uitspraak van de rechtbank van Gent.”

Is het Belang een andere partij dan het Blok? Of verkoopt het zijn gedachtegoed op een sluwere manier?

“Partijen veranderen. Extreemrechts en het Vlaams Blok zaten toen in een eerste fase: die van de protestpartij die zo veel mogelijk proteststemmen probeert te vergaren met vreemdelingenhaat en -angst. Vandaag willen ze deelnemen aan de macht, en gebruiken ze andere methodieken. Ze moeten zich een democratische schijn aanmeten en zich tonen als betrouwbare partners voor andere partijen.”

Is het enkel schijn? Is het Belang nog steeds racistisch?

“De partij heeft geknipt in haar racistisch jargon. Ze willen natuurlijk geen tweede keer veroordeeld worden. Het discours van nu is niet meer hetzelfde als dat van mijnheer Dewinter toen.”

Filip Dewinter, nog altijd één van de gezichten van de partij, zei onlangs in Humo: ‘Eén pak condooms in Afrika, dat zijn over een paar jaar twintig illegalen en tien criminelen minder in ons land.’ Is dat het oude Blok dat nog de kop opsteekt?

“Absoluut. Dewinter heeft het heel moeilijk. De partij heeft gas teruggenomen. Maar in de grond van zijn hart heeft Dewinter het 70 puntenplan nooit afgezworen. En dat borrelt soms nog op.”

Dirk Voorhoof (UGent) over de zaak-Van Langenhove: 'Het is belangrijk dat een democratische samenleving zich weerbaar opstelt'

Volgens het vonnis zette Schild en Vrienden aan tot haat, geweld en discriminatie van vreemdelingen. © BELGA

Volgens emeritus professor mediarecht Dirk Voorhoof (Universiteit Gent) heeft de rechtbank in de zaak tegen Schild & Vrienden een lijn willen trekken. 'Het lijkt me erg onwaarschijnlijk dat het hof van beroep een totaal andere beoordeling zal maken.'

Dirk Voorhoof begint met een caveat wanneer we hem spreken over het vonnis in de zaak-Schild & Vrienden: 'Hans Rieder, de advocaat van Dries Van Langenhove, heeft onmiddellijk aangekondigd dat er beroep wordt aangetekend. Dat betekent dat dit vonnis voorlopig niet wordt uitgevoerd. Het is mogelijk dat het hof van beroep een andere motivering, beoordelingsmethode of straftoemeting kan hebben. De uiteindelijke uitkomst kan dus anders zijn.'

Dat neemt niet weg dat Voorhoof, emeritus professor mediarecht aan de Universiteit Gent, zich sterk maakt dat het vonnis ook in beroep grotendeels overeind zal blijven. 'Dit is geen dagelijkse kost', benadrukt Voorhoof. 'Het is een omstandig vonnis van maar liefst 62 bladzijden waarin grondig gemotiveerd wordt waarom de verschillende beklagden strafbare

handelingen hebben gepleegd. Elke afzonderlijke strafbaarstelling wordt getoetst aan de hand van talrijke concrete boodschappen die uitgewisseld zijn onder de leden van Schild & Vrienden.'

De grote politieke peiling van Knack

de resultaten

Lees nu

Voorhoof vergelijkt de veroordeling van Van Langenhove en de andere Schild & Vrienden-leden met die van het Vlaams Blok in 2004. 'Toen werden drie vzw's gelinkt aan het Vlaams Blok veroordeeld omdat ze bewust en manifest hun medewerking hadden verleend aan een partij die systematisch aanzette tot haat en discriminatie. Eigenlijk is de redenering bij Schild & Vrienden vergelijkbaar: de organisatie **zette aan tot haat en geweld en discriminatie van vreemdelingen**.

Bovendien is in het geval van Schild & Vrienden sprake van **het schromelijk minimaliseren en goedpraten van de Holocaust** door het naziregime tijdens de Tweede Wereldoorlog. De rechtbank tilt vooral zwaar aan het feit dat dit **georganiseerd en langdurig** gebeurde, en dat de groep haar denkbeelden effectief in de praktijk uitdroeg.

Dries Van Langenhove kreeg een **effectieve celstraf van een jaar** wegens **aanzet tot racisme en Holocaust-ontkenning**, een voorwaardelijke celstraf van tien maanden wegens inbreuk op de wapenwet en een geldboete van 24.000 euro. Hij wordt ook voor **tien jaar uit zijn politieke rechten** ontzet. Wat vindt u van de strafmaat?

Dirk Voorhoof: Het is inderdaad een opvallend strenge straf. Het vonnis verantwoordt dat door erop te wijzen dat Dries Van Langenhove als leider een grote verantwoordelijkheid had in **de verspreiding van de strafbare denkbeelden**. Die ideeën worden beschouwd als een bedreiging voor een vreedzame samenleving.

Tegelijk wil ik erop wijzen dat de rechtbank niet eens de maximumstraf oplegt. We kunnen kritiek hebben op die gevangenisstraf – ik ben daar ook zelf geen voorstander van – maar dit is wél wat de wetgever voorziet. Ook de mogelijkheid tot vervallenverklaring van een reeks rechten is expliciet voorzien in de antiracismewetgeving.

De rechtbank beschouwt Van Langenhove als een gevaar voor de democratische samenleving. Vindt u dat opmerkelijk?

Voorhoof: De rechters hebben daarvoor een uitgebreide argumentatie. De leden van Schild & Vrienden hebben aangezet tot vreemdelingenhaat, hebben de Holocaust grof geminimaliseerd, leunen expliciet aan bij neonazistisch gedachtegoed, en roepen op tot geweld en de verspreiding van wapens. Voor elke strafbaarstelling geeft het vonnis verschillende concrete voorbeelden van uitspraken of memes waaruit blijkt dat de leden strafbaar zijn. Daaruit concludeert de rechtbank dat Schild & Vrienden een gevaar vormt voor een democratische samenleving.

In het vonnis staat letterlijk over Van Langenhove: 'Hij misbruikte fundamentele rechten en vrijheden om die van andere mensen aan te tasten en ze hen te ontzeggen.'

Voorhoof: Dat is een bijna letterlijke formulering van **artikel 17 uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens**. Dat principe stelt dat burgers rechten en vrijheden hebben: op privacy, op protest, op **vrijheid van meningsuiting**. Maar we mogen die rechten niet gebruiken op een manier die de rechten van anderen te fel in gevaar brengt.

In het belang van een vreedzame samenleving moeten burgers ongeacht hun huidskleur, religie, etnische afkomst of nationaliteit dezelfde mensenrechten genieten. Schild & Vrienden had de ambitie om die rechten te ondergraven, oordeelde de rechtbank, en daarom kunnen ze zich dus niet verschuilen achter het recht op expressievrijheid. In het Frans luidt het: ' Pas des libertés pour les ennemis de la liberté

De haatboodschappen en negationistische uitspraken van Schild & Vrienden bevonden zich in **een besloten chatgroep** en waren niet publiek toegankelijk. Speelt dat dan geen rol?

Voorhoof: Dat is een veelvoorkomend misverstand. Het strafrecht bestraft geen individuele opinies. Iedereen mag de meest verderfelijke opinies hebben. De wet bestraft alleen als u **in het openbaar** met die opinies aanzet tot haat, geweld of discriminatie.

Met openbaarheid wordt bedoeld: **alles wat niet strikt privé is**. Als u naziposters ophangt in uw slaapkamer of racistische of negationistische boodschappen doorstuurt naar een vriend of familielid, doet u niets strafbaars. Zodra u de boodschap deelt op een openbare plaats, met verschillende personen of in **een chatgroep** met verschillende deelnemers, is er wél sprake van openbaarheid.

In het geval van Schild & Vrienden was er sprake van **een Facebookgroep met 750 leden en een Discordgroep met minstens 164 gebruikers**. Daarover is geen enkele twijfel mogelijk: dit kun je onmogelijk beschouwen als privégesprekken.

Ook de tegenwerping dat het slechts om **aangebrande humor** gaat, wordt expliciet afgewezen. Vindt u dat voldoende beargumenteerd?

Voorhoof: Het vonnis stelt letterlijk: 'De gebruikte "humor" werd bij S&V immers **doelbewust en systematisch** ingezet om racisme toegankelijk en luchtig te maken.' Eigenlijk zegt de rechtbank dat het hier niet gaat om 'mopjes delen'. Het gaat ook over **een hele reeks boodschappen** die niet als humor beschouwd kunnen worden.

En zelfs als het gaat om zogenaamde humor, wordt dat door de rechtbank gezien als een instrument waarmee Schild & Vrienden **het blanke superioriteitsgevoel** wil aanwakkeren. De reeks uitingen die het vonnis vermeldt, gaan duidelijk over het minimaliseren, goedpraten en normaliseren van de Holocaust.

Eigenlijk trekt de rechtbank hier een lijn: we kunnen niet aanvaarden dat dit soort discours vrij circuleert. Justitie heeft niet alleen een repressieve functie in het toepassen van de strafwetgeving, maar ook een communicatieve functie. Het is dus perfect legitiem dat een rechtbank duidelijk maakt dat we dit soort misdrijven in een democratische samenleving niet tolereren.

Wat vindt u van het argument van een van de beklaagden, die stelt dat deze zaak eigenlijk voor het Hof van Assisen had moeten komen?

Voorhoof: De rechtbank heeft uitgebreid gemotiveerd dat dit niet klopt. Volgens de Grondwet moeten drukpersmisdrijven die ingegeven zijn door racisme of vreemdelingenhaat behandeld worden door de correctionele rechtbank. Dat is hier het geval: het gaat over online teksten die ingegeven zijn door racisme, en strafbaar zijn volgens de antiracismewet. Dat geldt ook voor het schromelijk minimaliseren of goedpraten van de Holocaust, omdat de gewraakte teksten blijken te geven van vreemdelingenhaat ten opzichte van Joden.

De beoordeling hiervan komt inderdaad toe aan een correctionele rechtbank. Dat is in lijn met de Grondwet en de rechtspraak van het Hof van Cassatie. Daar is volgens mij geen speld tussen te krijgen. Het zou me erg verbazen als het hof van beroep tot een andere conclusie zou komen.

Acht u het mogelijk dat dit arrest Europees zal aangevochten worden?

Voorhoof: Heel wat extreemrechtse organisaties, neonazi's en Holocaustontkenners hebben al geprobeerd om via het Europees Hof het gelijk aan hun kant te krijgen, omdat ze vinden dat ze beknod worden in hun **vrijheid van meningsuiting**.

Het Europees Hof heeft altijd duidelijk gemaakt dat **het aanzetten tot haat, discriminatie en geweld niet onder de bescherming van de vrijheid van meningsuiting valt**. Het beschermt wel degelijk de politieke expressievrijheid, en laat maximale ruimte toe aan bijvoorbeeld de journalistiek.

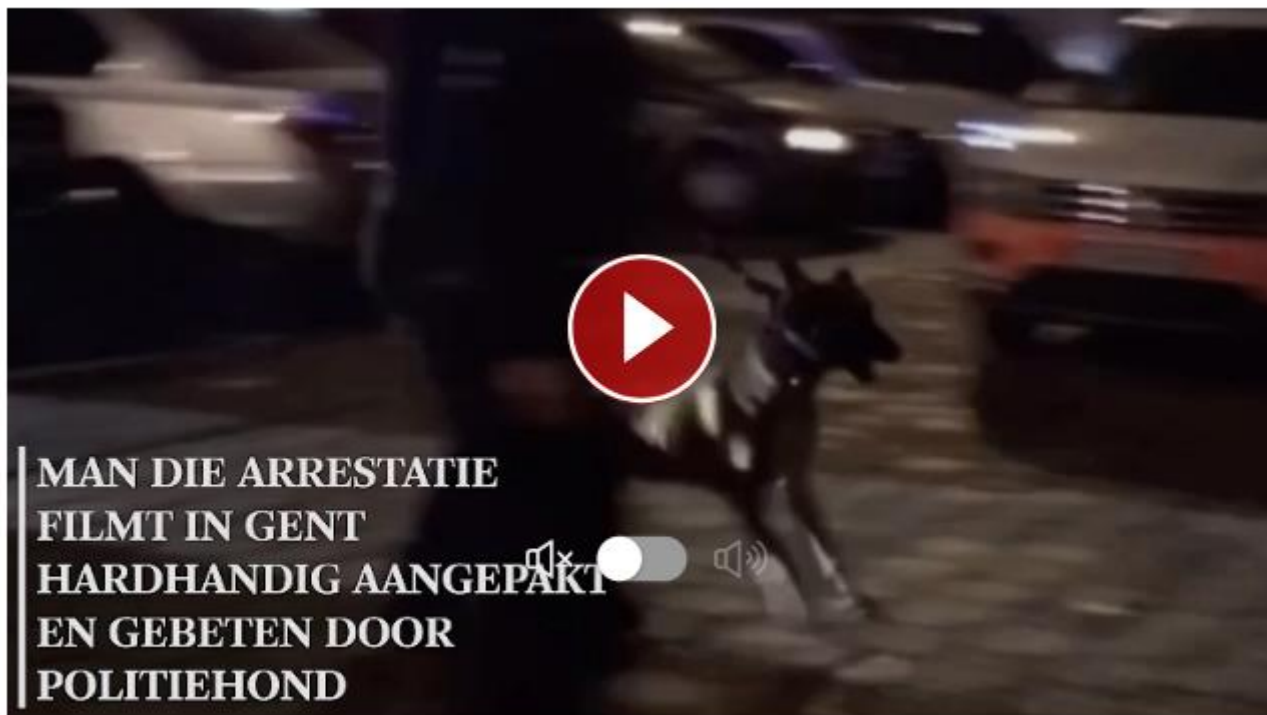
In het publieke debat mogen meningen kwetsen of choqueren. Maar het Hof trekt een lijn wanneer het gaat over het **bewust, manifest en herhaaldelijk** aanzetten tot haat, discriminatie, geweld en goedpraten of schromelijk minimaliseren van de Holocaust. In een democratische samenleving moet dat soort discours bestreden worden, onder andere via het strafrecht.

De rechtbank noemt de andere leden van Schild & Vrienden 'meelopers' maar veroordeelt hen wel. Verbaast dat u?

Voorhoof: Het is duidelijk dat de rechtbank er wel rekening mee heeft gehouden dat de anderen 'maar' meelopers waren, want Dries Van Langenhove is de enige die tot een effectieve gevangenisstraf is veroordeeld. Maar tegelijk is het duidelijk dat die 'meelopers' wel degelijk ook zelf denkbeelden over blanke superioriteit en rassenhaat hebben verspreid.

De Standaard

Politie onderzoekt of agent 'pak de makakken' riep tijdens interventie

© Idries Bensbaho

Een man die een **arrestatie filmde in Gent**, werd hardhandig aangepakt door de politie. Hij werd gebeten door een politiehond en werd opgepakt. De politie en het parket hebben een onderzoek gestart. Op de beelden is onder meer 'pak de makakken' te horen.

Emma Verhoeven

Dinsdag 20 oktober 2020 om 17:52

Idries Bensbaho (23) is acteur en student-zelfstandige. Toen hij zaterdagavond naar zijn neef ging, passeerde hij **politieagenten** die **twee mensen arresteerden** op het Van Beverenplein in Gent. 'Ik filmde dat, omdat ik aan **burgerjournalistiek** doe. Ik was **volledig in mijn recht** en heb mij niet verzet', vertelt hij. Bensbaho kent de arrestanten niet. 'Ik stond achter de veiligheidszone te lopen. Dan hebben ze een hond op mij losgelaten.' Bensbaho contacteerde advocaat Abderrahim Lahlali, die een juridische actie voorbereidt.

Op de beelden is te horen hoe omstanders verwijten roepen naar de politie. 'Kijk hoe ze mensen hier behandelen. Maar hij doet niets.' Wanneer een agent met een politiehond aangelopen komt, is 'pak de makakken' te horen. Wie de woorden uitspreekt, is niet af te leiden uit de beelden.

'We nemen dit zeer ernstig'

De Gentse politie is op de hoogte van de beelden en reageerde dinsdag kort met een schrijfelijke mededeling. 'Er circuleren inderdaad meerdere filmpjes en versies, al dan niet met geluid, naar aanleiding van een politietussenkomen op een vechtpartij. We nemen dit zeer ernstig en een omvangrijk onderzoek is gestart. Wat de woorden betreffen veroordelen we deze sterk en gaan we na of ze door een politiemedewerker of door een omstander werden uitgesproken', klinkt het verder.

Het parket behandelt het bijtincident, ook al hebben de jongeren zelf nog geen klacht ingediend. Dat zouden ze later nog doen.

Volgens Bensbaho verliep de arrestatie van de twee mannen onder controle, maar ontstond er nadien tumult. 'Er werd versterking opgeroepen en de hondenbrigade is gekomen. De honden werden op iedereen losgelaten. Een jongen van 17 is gebeten in zijn achterwerk, ik ben gebeten op een gevoelige plaats en in mijn been.' Bensbaho werd bestuurlijk aangehouden rond half twaalf 's avonds, zijn smartphone werd in beslag genomen. De acteur-student sp rak eerder dit jaar al met

https://www.standaard.be/cnt/dmf20200603_04980356) *De Standaard*

https://www.standaard.be/cnt/dmf20200603_04980356) over etnisch geweld en politiegeweld (https://www.standaard.be/cnt/dmf20200603_04980356).

Gechanteerd

'Ik kreeg geen dringende medische hulp gedurende de twintig minuten dat ik in de combi zat. Ik werd getreiterd door twee vrouwelijke agenten die zich niet wilde identificeren', zegt Bensbaho. 'Dan werd ik gechanteerd: ofwel werd er een pv opgesteld, ofwel moest ik de beelden verwijderen.' Bensbaho werd naar de spoedafdeling van het AZ Jan Palms gebracht, nadien naar de cel in Ekkergem. 'Die was vuil, er lagen valse nagels op de vloer en er hingen bloed en rochels op de muur. Heel erg dat dit in coronatijden kan gebeuren.'

Bensbaho zegt dat de politie op het moment van zijn arrestatie niet zei waarom hij aangehouden werd. In de cel kreeg hij de papieren. 'Geweldpleging, verzet bij arrestatie en verstoring van de openbare orde', somt Bensbaho op. Hij werd die nacht vrijgelaten rond drie uur.

“Pak de makaken”: parket wil twee jongeren vervolgen voor video van politie-interventie

GENT

Een filmpje van een politie-interventie in Gent blijft drie jaar later de gemoederen beroeren. Het parket wil **twee jongeren vervolgen voor de verspreiding ervan en smaad**. Eén jongere diende zelf ook klacht in tegen de politie voor racisme omdat een agent “Pak de makaken” zou hebben gezegd. Simon Dekaezemaker

Vrijdag 17 november 2023 om 16:00

Op sociale media circuleerden in oktober 2020 opvallende **beelden van een interventie** van de Gentse aan het Edmond Van Beverenplein, in de Bloemekenswijk. Na de arrestatie van twee mannen ontstond er toen hevige tumult. Acteur Idries Bensbaho (26) passeerde bij de interventie.

“Ik zag hoe iemand daar een knie in de nek kreeg van een agent”, verklaart die. “Ik deed toen al aan burgerjournalistiek en heb ondertussen een perskaart.” Agenten vroegen om te stoppen met filmen, maar Idries bleef toch doorgaan. “Ik vond het mijn plicht en filmde deze interventie.”

Het parket wil Idries Bensbaho (links) en Sidi El Omari (rechts) vervolgen — © SD

Weerspannigheid

Daarop ontstond tumult. Een agent met een politiehond dwingt Idries en enkele andere om uit elkaar te gaan. Volgens de Gentenaar werd hij daarbij gebeten in zijn kruis en bekken. Op de beelden is ook “pak de makaken” te horen. Daarbij is wel niet zichtbaar van wie de woorden komen.

De beelden plaatste Idries op sociale media samen met een vriend Sidi El Omari (27), een content creator. **Smaad en onrechtmatig verspreiden**, vindt het openbaar ministerie en daarvoor willen ze **beide jongeren vervolgen**. Idries daarnaast ook voor **weerspannigheid tijdens de interventie**.

Beide jongeren betwisten echter de tenlasteleggingen. De zaak kwam vrijdag voor de raadkamer in Gent, maar werd uitgesteld. Zowel Sidi als Idries zullen de raadkamer met vertrouwen vragen om ze buitenvervolgung te stellen. “Wij deden niets fout. De agenten waren ook onherkenbaar gemaakt.”

Trauma

Idries diende zelf klacht in tegen de politie voor opzettelijke slagen en verwondingen, misbruik van gezag, racistische daden en voor onterechte aanhouding. “Eén agent zei duidelijk ‘pak de makaken’, dat kan niet door de beugel. Ik werd onterecht opgepakt en naakt gefouilleerd, dat is een trauma.”

Volgens onze informatie zou het parket echter de buitenvervolginstelling vragen, doordat uit het onderzoek niet duidelijk blijkt wie de zin zei. “We zijn niet tegen de politie, laat dat duidelijk zijn. Wij willen vooral dat deze procedure ons vertrouwen in de politie kan herstellen”, besluit Idries.

Sidi El Omari (27) en Idries Bensbaho (26) © ID/ Carlo Coppejans

Jongemannen die video verspreidden waarin agent “pak de makakken” zou hebben geroepen, doorverwezen naar rechter

Idries Bensbaho (26) en Sidi El Omari (27), de jongemannen die in 2020 beelden online plaatsten van een politie-interventie, moeten zich voor de **correctionele rechtbank** verantwoorden. Dat besliste de raadkamer in Gent. Op de video zou te horen zijn hoe een agent de woorden “pak de makakken” roept. De twee agenten die door Idries werden aangeklaagd voor opzettelijke slagen en verwondingen worden buiten vervolging gesteld.

Jasper De Spiegeleer, Lien Verlinden 26-01-24, 13:24 Laatste update: 26-01-24, 19:40

De feiten gebeurden in oktober 2020, toen strenge coronamaatregelen van kracht waren. Een politiebrigade is op dat moment bezig met een arrestatie van enkele jongeren. Er is veel tumult, en de Gentse acteur Idries Bensbaho [besluit om alles te filmen](#). “Ik zag hoe een agent met zijn knie in de nek van één van de jongens ging zitten”, vertelt hij. “Dat vond ik echt niet kunnen”, vertelde hij.

Een agent dwingt enkele omstanders - onder wie Idries - om achteruit te gaan. Uit de opnames lijkt de agent zijn hond het bevel "pak de makakken" te geven. De agenten vragen Idries meermaals om te stoppen met filmen, maar hij weigert. "Ik mag filmen op de openbare weg."

Hoewel hij initieel niet betrokken was bij de arrestatie, belandde Idries uiteindelijk geboeid in een politiecombi. Naar eigen zeggen heeft hij zich nooit weerspanning gedragen. "Ik was volledig coöperatief en geen enkel moment heb ik me verzet. Ik luisterde naar de instructies van de agenten. Een k9 (politiehond, nvdr.) werd op mij en enkele anderen losgelaten, met serieuze verwondingen tot gevolg", verklaarde hij. In het ziekenhuis stelde een dokter verwondingen vast ter hoogte van het kruis en het bekken. Later werd Idries naar het politiekantoor gebracht. Om 3 uur 's nachts mocht hij de gevangenis verlaten.

"Pak ze manneke, vast"

Uiteindelijk plaatste Idries de **beelden online op Instagram**. Onder meer daarom moest hij voor de raadkamer van Gent verschijnen, samen met Sidi El Omari, een content creator die ook de beelden online plaatste. Het openbaar ministerie vond dat ze zich moet verantwoorden voor **smaad, het onrechtmatig verspreiden van het filmpje** en, in het geval van Idries, ook **weerspanning**.

Idries zelf diende ook een klacht in tegen twee agenten, voor opzettelijke slagen en verwondingen, misbruik van gezag, racistische daden en voor een onterechte aanhouding. De agent met de hond zou in zijn verhoor verklaard hebben dat hij "pak ze manneke, vast" riep ter ondersteuning van de politiehond, maar de politie concludeert na onderzoek dat de uitspraak 'pak de makakken' weldegelijk te horen is op de beelden. Wel kan de uitspraak niet aan een specifieke persoon gelinkt worden.

Het parket vroeg de buitenvervolginstelling voor twee agenten voor opzettelijke slagen en verwondingen en de raadkamer volgde daarin. De twee jongemannen die de beelden op sociale media plaatsten, worden doorverwezen naar de rechtbank.

© Google Streetview

Twee jongemannen die beelden van politieactie in Gent deelden, moeten voor rechter verschijnen

Twee jongemannen die in 2020 beelden van een politie-interventie in Gent op sociale media zetten, moeten zich voor de correctionele rechtbank verantwoorden voor **smaad, weerspelligheid, het schenden van de privacy en het onrechtmatig delen van beelden**. Ze betwisten de feiten en zeggen dat er hardhandig is opgetreden en dat een agent een racistische uitspraak heeft gedaan. De raadkamer gaat daar niet in mee.

radio2, Ward Schoupe

vr 26 jan 🕒 13:41

De raadkamer van Gent verwijst twee jongemannen door naar de correctionele rechtbank omdat ze **beelden van een politie-interventie** hebben gemaakt en die later ook **gedeeld** hebben op **sociale media**. De feiten dateren van tijdens de coronacrisis, in oktober 2020. Een jongeman zag aan het Van Beverenplein een politie-interventie en besliste die te filmen. De agenten zouden het daar niet mee eens geweest zijn en kwamen tussenbeide. De verklaringen daarna lopen sterk uiteen.

"Ik heb meegewerkt, maar werd hardhandig aangepakt door vier agenten. Er is een politiehond op me losgelaten die me ook verwond heeft", zegt de jongeman. "Ik filmde van op de openbare weg, ik deed niets verkeers." De man klaagde de agenten aan voor opzettelijke slagen en verwondingen. De raadkamer stelt ze buiten vervolging.

"Pak de makakken"

De beelden van de interventie zorgden voor beroering omdat er een racistische uitspraak te horen zou zijn. Volgens de jongeman - die een migratieachtergrond heeft - zegt een agent: "Pak de makakken". Een politieman stelde dat het om een bevel aan de hond ging, dat luidde: "Pak ze manneke, vast." Op de beelden is niet te zien wie de uitspraak doet. De jongeman deelde de beelden met een vriend die ze verder verspreidde op sociale media. De agenten werden onherkenbaar gemaakt. De vriend zal zich ook voor de correctionele rechtbank moeten verantwoorden.

De beklaagden moeten er verschijnen voor **smaad aan de politie**, **weerspanning**, **inbreuken op de privacy-wetgeving** en **het onrechtmatig verspreiden** van een filmpje.

"Heel erg jammer"

"Ik dacht dat we in een democratie leefden en dat er **vrijheid van meningsuiting** geldt. Blijkbaar is dat niet zo als het over de politie gaat. Je kan nu al veroordeeld worden door je mening te geven in je slaapkamer. Er zijn bepaalde zaken niet grondig onderzocht", stelt de jongeman die de beelden deelde. Hij reageert erg ontgoocheld. "Ik ben mijn geloof in de

politie helemaal kwijt, ik kan alleen maar hopen dat de rechter juist zal oordelen."

"Er is beweerd dat de beelden bewerkt zijn, dat bleek niet het geval. De racistische uitspraak is ook gemaakt. We hebben om een stemanalyse gevraagd van de aanwezige agenten. Ik stel vast dat die niet is gebeurd. Er kan perfect achterhaald worden wie die uitspraak heeft gedaan", stelt advocaat Dennis Van Overstraeten. Hij beraadt zich nu of er in beroep wordt gegaan tegen de doorverwijzing.

The image shows a video player interface with a dark blue background. On the left is a thumbnail image of a town square with buildings reflected in water. To the right of the thumbnail, the title "Beluister het meest recente regionieuws uit Oost-Vlaanderen" is displayed in white. Below the title is a clock icon and the duration "04:14". The player controls include a play button, a progress bar showing "00:00" over "04:14", and a volume icon. On the right side of the player, there is a settings gear icon and a "1.0x" speed indicator. A share icon is visible in the top right corner of the player area.

‘Money always wins’: Acid krijgt drie maanden cel met uitstel en moet 20.000 euro schadevergoeding betalen

Nathan Vandergunst deze ochtend in de correctionele rechtbank van Brugge. Beeld BELGA

Youtuber Acid (24), ofwel Nathan Vandergunst, krijgt **drie maanden celstraf met uitstel** voor een **video** waarin hij namen van Reuzegommers bekendmaakte. Hij moet ook **800 euro boete** betalen en een **schadevergoeding van 20.000 euro**. Dat heeft de correctionele rechtbank in Brugge zonet beslist. ‘*Money always wins*’, reageert Vandergunst emotioneel.

REDACTIE 22 februari 2024, 09:14

De correctionele rechtbank van Brugge heeft Nathan Vandergunst - beter bekend als Acid - vandaag veroordeeld tot een **effectieve boete van 800 euro** en **drie maanden cel met uitstel voor belaging** in een video op YouTube. De vernoemde Reuzegommer krijgt 1 euro symbolische schadevergoeding, zijn ouders een schadevergoeding van 20.000 euro.

Vandergunst reageert na afloop emotioneel op het vonnis. “Het is schrikken als je een rechter ‘drie maanden cel’ hoort zeggen, ook al is dat met uitstel. Het blijft een straf die op mijn **strafblad** zal staan, dat was niet het geval bij de Reuzegommers. Dat is kut. Vreselijk, zelfs”, zegt Vandergunst. Over de schadevergoeding van 20.000

euro zegt hij “dat ik alleen weet dat die niet op de rekening van de familie van Sanda Dia zal komen. *Money always wins*, blijkbaar.”

Ondanks de straf heeft hij geen spijt, zegt Vandergunst. “Ik ben wel trots op wat ik heb gedaan.” Hij zou naar eigen zeggen de video “zo opnieuw maken”: “Ik heb in mijn video gezegd wat veel mensen dachten.”

Acid vanmorgen in de rechtbank in Brugge.Beeld BELGA

RESTAURANT

Die bewuste video van elf minuten werd al snel 200.000 keer bekeken maar werd door YouTube offline gehaald. Vandergunst noemde vier ex-Reuzegommers bij naam om hen te 'exposen'. In het proces-Reuzegom waren net werkstraffen opgelegd aan achttien leden van de studentenclub, wat Vandergunst onvoldoende vond. Twee van de genoemde leden door Vandergunst bleken echter niet betrokken bij de studentendoop die Sanda Dia fataal werd en stonden ook niet terecht. Vandergunst noemde ook het restaurant van de ouders van een van hen. Daarop werd die zaak overspoeld met negatieve reacties en valse reservaties.

In het vonnis van de Brugse correctionele rechtbank wordt opgemerkt dat Acid bewust aan online shaming en doxing deed. Volgens de rechter kon hij perfect het Reuzegom-proces aanklaarten zonder bewust persoonsgegevens te verspreiden. Een werkstraf opleggen kon niet, omdat de beklaagde daar zelf niet mee instemde. Ook werd benadrukt dat Vandergunst zelf de kwaadwilligheid van zijn video toegaf. Volgens de rechter mocht hij het recht echter niet in eigen handen nemen. “De redenen die de beklaagde aanhaalt voor de uitlatingen die hij deed (waarvan de

juistheid overigens niet wordt aangetoond) kunnen nooit enige rechtvaardiging zijn voor het plegen van deze strafbare feiten.”

‘IN 38 JAAR NOOIT MEEGEMAAKT’

De verdediging vroeg om de strafvordering onontvankelijk te verklaren, omdat in het dossier geen enkele vorm van onderzoek werd gevoerd. “Er was geen verhoor, geen pv, geen onderzoek, ... dat heb ik in mijn carrière van bijna 38 jaar nog nooit meegemaakt.” De rechter kon volgens meester Walter Van Steenbrugge ook onmogelijk oordelen of er sprake is van **laster**, want zonder het Reuzegom-dossier kan hij onmogelijk inschatten of de beweringen van Vandergunst waarheidsgetrouw waren. Daarbij werd opgemerkt dat de oud-preses van de studentenvereniging minstens een morele verantwoordelijkheid had, bijvoorbeeld omdat hij een rol zou gespeeld hebben bij het verdwijnen van bepaalde stukken.

Het zijn die ouders die Vandergunst voor de rechter gedaagd hadden. Ze eisten een schadevergoeding van 200.000 euro. De youtuber riskeerde ook twee jaar cel en een boete tot 136.000 euro. Het Openbaar Ministerie vroeg van de rechter “een principiële maar duidelijke straf” voor Acid. “De strafwet is wel degelijk met de voeten getreden”, zei procureur Lode Vandaele in januari. Hij vergeleek de video ook met een schandpaal uit de middeleeuwen.

Acid vanmorgen in de rechtbank in Brugge. Beeld BELGA

‘BLIJ DAT HET ACHTER DE RUG IS’

Vandergunst heeft nu 30 dagen om beroep aan te tekenen. Zelf lijkt hij daar weinig voor te voelen omdat hij “vooral blij is dat dit alles nu achter de rug is”. Ook zijn advocaat kan nog voor beroep kiezen. “Voor ons is dit een foute uitspraak die ingaat tegen het recht op de vrije meningsuiting”, zegt zijn advocaat Quinten De Keersmaecker.

Tijdens het proces-Reuzegom werden de achttien leden van de studentenclub ieder veroordeeld tot een werkstraf van tussen 200 en 300 uur. Ze moeten ook een geldboete van 400 euro en schadevergoedingen aan de nabestaanden van Dia betalen. Aanvankelijk riskeerden de betrokken leden celstraffen van 18 tot 50 maanden.

Waarom Acids video zwaarder wordt bestra! dan een dodelijke doop: straffen vergelijken is geen simpel rekensommetje

Nathan 'Acid' Vandergunst. — © Sebastian Steveniers

De ophef na de veroordeling van Youtuber Nathan 'Acid' Vandergunst toont opnieuw hoe geladen elk aspect rond de zaak-Reuzegom is. In theorie staat Acids zaak daar los van, in realiteit maakt iedereen de vergelijking. Maar in hoeverre gaat die op?

Heleen Debeuckelaere, Nikolas Vanhecke

Donderdag 22 februari 2024 om 18G29

1. Waarom kregen de Reuzegommers een lagere straf en boetes dan Acid?

Drie maanden cel met uitstel, een **boete van 800 euro** en een **schadevergoeding van alvast 20.000 euro**: de veroordeling van Youtuber Nathan 'Acid' Vandergunst is niet licht te noemen. Hij liep die op wegens **belaging**.

In een video die hij na het arrest in de zaak-Reuzegom had uitgebracht, **noemde** Vandergunst de **namen van vier leden** van de studentenclub, omdat hij vond dat die zo veel mogelijk bekend moesten raken. Maar: van die vier personen werden er twee niet veroordeeld in het dossier rond de dood van Sanda Dia, die in 2018 omkwam tijdens een extreme doop van studentenclub Reuzegom. In de video heeV Vandergunst het ook over het restaurant van de ouders van een van hen. Dat liep inkomsten mis doordat na die video tal van nepreservaties werden gemaakt en er online veel valse negatieve reviews verschenen. De 20.000 euro die Vandergunst moet betalen, dient als voorlopige schadevergoeding. Het restaurant kreeg ook haatmails en -telefoons.

Vandergunsts video was een reactie op het Reuzegom-arrest, waarin alle beklagden werkstraffen tot 300 uur en boetes van 400 euro kregen. Daarnaast moesten de beklagden ook verschillende schadevergoedingen betalen – zo is 15.000 euro toegekend aan de vader van Sanda Dia.

Elk aspect van de straffen voor de Reuzegommers is lichter dan bij de straf voor Vandergunst. Dat stuit velen tegen de borst: hoe kan het dat een Youtubevideo tot zwaardere straffen leidt dan de dood van een jongeman?

Maar Vandergunst had, net als de Reuzegommers, ook een werkstraf kunnen krijgen. In het vonnis staat zelfs expliciet dat de rechtbank de werkstraf als een “passende bestrafing” zag in deze zaak. **Om een werkstraf te krijgen, moet je daar als beklaagde wel naar vragen.** Dat is in het dossier-Reuzegom effectief gebeurd, terwijl in deze zaak Vandergunst en zijn advocaat Walter Van Steenbrugge er bewust voor gekozen hebben om dat níét te doen. “Een werkstraf, dat is iets voor Reuzegommers”, was de uitleg.

Vandergunst ging resoluut voor de vrijspraak, en die strategie draaide verkeerd uit. Het is zelfs niet uitgesloten dat zijn proces was uitgemond in een opschorting van de uitspraak, waarbij de rechter oordeelt dat je iets verkeerd hebt gedaan, maar voor bepaalde tijd geen uitspraak doet. Maar ook daar was Vandergunst niet in geïnteresseerd – hij wou alleen de vrijspraak.

Met een werkstraf of een opschorting van uitspraak zou de veroordeling niet op zijn strand zijn gekomen. Net zoals bij de Reuzegommers het geval is.

Het vonnis houdt ook rekening met “de manifeste afwezigheid bij de beklaagde van eerbied voor sociale, morele en economische waarden, andermans psychische integriteit in het bijzonder” en “de blinde en verslavende drang naar volgers en views op sociale platformen”.

2. Mag Vandergunst dan geen mening hebben?

Een mening hebben en die uiten mag, tot dat andere mensenrechten in gevaar brengt. Zo hebben we ook een recht op een privéleven, of op een gezinsleven. Het is aan een rechter om die rechten tegen elkaar af te wegen. Volgens de rechtbank is Vandergunst te ver gegaan en heeft hij de getroffen online belaagd, hun privégegevens gedeeld en hen te kijk gezet, met de vrijheid van meningsuiting als een excuus.

Bovendien had Acid volgens de rechter de uitspraak in de zaak-Reuzegom even goed kunnen bekritisieren zonder het **recht op een privéleven** te schenden. Deze zaak werd aangespannen door de ouders van een Reuzegommer die niet bij de rechtszaak over de dood van Sanda Dia betrokken was, en dat heeft zeker een rol gespeeld. Als Acid zich in zijn video had beperkt tot alleen Reuzegommers die in de zaak betrokken waren, en er geen ouders en nog andere ex-leden van de studentenclub had bijgehaald, was de zaak waarschijnlijk anders gelopen.

3. Is een restaurant meer waard dan een mensenleven?

De schadevergoedingen in beide zaken leiden tot commotie. Maar het is riskant om die zomaar met elkaar te vergelijken. De economische schade aan een restaurant valt eenvoudiger in geld uit te drukken dan de waarde en impact van een weggefallen leven. Concreet: een bedrijfsrevisor moet maar de jaarrekeningen van het restaurant erop nakijken om te bepalen hoeveel het is misgelopen.

Een mensenleven in geld proberen omzetten is een veel moeilijker taak. Om daar wat eenduidigheid in te krijgen, gebruiken rechters indicatieve tabellen. Die bepalen de morele schade van een verlies, dus los van verloren loon (bijvoorbeeld als het slachtoffer een kostwinner was in een gezin) of psychologische kosten. Sterft jouw inwonende ouder? Dan krijg je 15.000 euro. Krijg je een miskraam door andermans fout? Dat is 3.000 euro.

Maar het blijft een afweging waar het gerecht mee worstelt. Dat gaf het hof van beroep in de zaak-Reuzegom zelf ook toe: “Elke vergoeding die hier tegenover staat blijft symbolisch, om de eenvoudige reden dat er geen maatstaf is die toelaat het morele leed exact om te zetten in een berekenbare geldelijke vergoeding”.

4. Beschermen **rechters** elkaar?

In zijn video bracht Vandergunst niet alleen namen van Reuzegommers naar buiten, hij vond ook dat het Antwerpse gerecht in die zaak zijn werk niet had gedaan. Doordat hij nu wordt veroordeeld voor die video, lijkt het alsof de ene rechter wraak neemt voor kritiek op de andere. Maar nergens in het vonnis is sprake van Acids bedenkingen bij het Reuzegom-arrest van vorig jaar. Het gaat alleen over de **“online shaming” en “doxing”** van de (ex-)Reuzegommers en het restaurant. De rechter wordt ook verondersteld alleen rekening te houden met wat in het dossier staat.

5. Waarom zijn de Reuzegommers anoniem en Acid niet?

In de versies van de uitspraken die de rechtbanken publiek hebben gemaakt, zijn de namen van de Reuzegommers en van Acid altijd afgekort of weggelaten (net zoals van de burgerlijke partijen). In de berichtgeving over de processen is dat anders: media noemen Vandergunst bij naam, de Reuzegommers niet. De reden daarvoor is dat Vandergunst een **publiek figuur** is en was. Net door zijn bekendheid waren de **gevolgen van zijn video** groot. Hij staat ook zelf de pers te woord. Ook al circuleerden de namen van de veroordeelden in de zaak-Reuzegom op sociale media en ontstond daardoor zelfs een soort heksenjacht: zij hadden geen publiek prorel en zochten dat ook niet op.

Youtuber Acid vindt dat hij niets verkeers heeft gedaan

Acid overweegt vijfdelige reeks. — © rr

De advocaat van youtuber Acid, Walter Van Steenbrugge, meent dat zijn cliënt niets verkeers hee gedaan. ‘Het gaat om de inhoud, en wat dat betre hebben wij geen schrik voor een vordering.’

Maandag 5 juni 2023 om 21:07

‘Het was mijn plicht om hun namen bekend te maken, omdat Justitie en de media dat niet deden.’ De bekende Belgische youtuber Nathan Vandergunst, beter bekend als Acid, reageerde maandagavond in *VTM Nieuws* op de ophef die zijn video over de Reuzegommers hee veroorzaakt. In de video, die oMine werd gehaald door Youtube zelf, **noemde Acid** onder meer **twee Reuzegommers bij naam die niet betrokken** zijn bij de zaak-Sanda Dia. Volgens de advocaten van de Reuzegommers grenst dat aan **laster**. ‘Men zegt dat zij er niets mee te maken hebben, maar dat is niet zo’, aldus Acid. ‘Zij wisten wat er aan het gebeuren was, zijn op het idee gekomen om alle berichten te verwijderen (*er werden whatsappberichten uit het groepsgesprek gewist, maar speurders konden ze alsnog bemachtigen, red.*). Ze zijn dus medeplichtig.’

De advocaten van de Reuzegommers in kwestie onderzoeken ‘verschillende juridische mogelijkheden’. Dat zegt Wim De Colvenaer, die een Reuzegommer verdedigt van wie de ouders werden belaagd na de Youtubevideo. ‘We sluiten niet uit dat we juridische stappen ondernemen.’

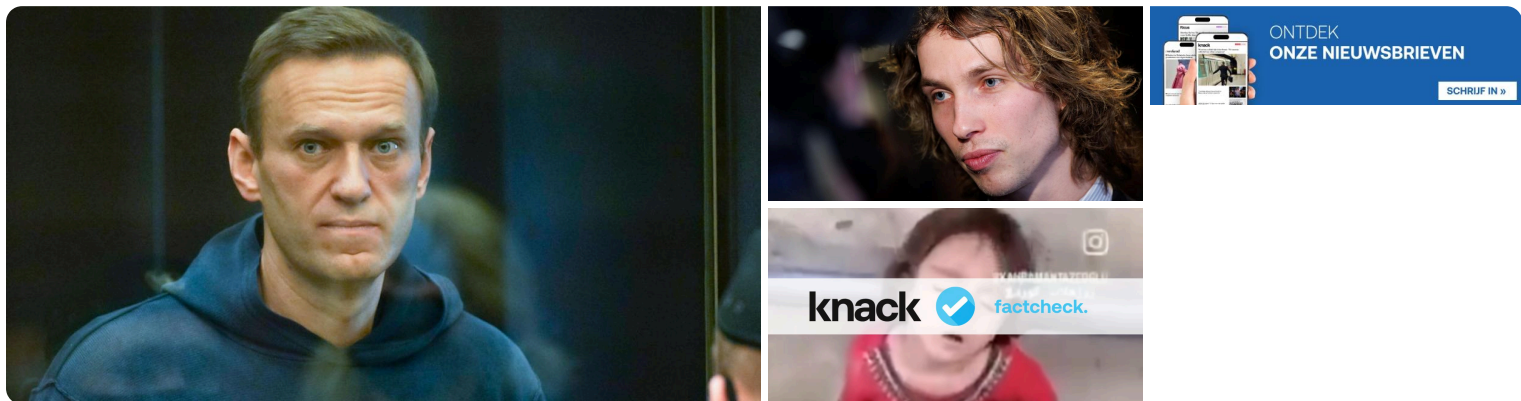
De advocaat van Acid, Walter Van Steenbrugge, ontkent dat de video aangezet zou hebben tot **haat en geweld**. ‘Acid heeft zijn mening gedeeld en heeft nooit gesproken voor een ander. Als hij die Reuzegommers hun tanden wil uitslaan, dan vraagt hij niet aan zijn volgers om hetzelfde te doen. Daar is niets strabaars aan.’

Acid dreigt ermee nog meer namen te noemen. ‘Als de media wegstijgen, kun je niet verwachten dat de bevolking dat ook doet’, zegt hij. ‘Ik overweeg een vijfdelige reeks waarin ik alle namen van Reuzegommers bekendmaak.’

Er ontstond maandag op sociale media ook ophef omdat het Antwerpse hof van beroep het – geanonimiseerde – arrest in de zaak oMine heeft gehaald. De voorbije dagen kon iedereen het lezen op de website van Hoven en Rechtbanken. Dat het nu verdwenen is, is geen vorm van censuur, maar de standaardprocedure.

‘Gelet op de grote publieke belangstelling, hebben wij ervoor gekozen om dit arrest gedurende een volle week ter beschikking te stellen van pers en publiek. Die termijn van één week is thans voorbij’, schrijft het hof in een korte mededeling op zijn webpagina. ‘Op de website van het hof van beroep van Antwerpen wordt geen enkel arrest blijvend gepubliceerd.’ (kma, sdb)

Veroordeling Acid: 'Europees Hof zou inbreuk kunnen vaststellen op vrijheid van meningsuiting'

© Getty YouTuber Acid is veroordeeld tot een **gevangenisstraf met uitstel** en een **geldboete** voor een video waarin hij namen van verschillende

Reuzegomleden bekendmaakte. 'Het is niet omdat andere media beslissen om geen namen te noemen, dat het meteen strafbaar is om die namen bekend te maken.'

Nathan Vandergust – Acids echte naam – is veroordeeld tot een **gevangenisstraf van drie maanden met uitstel** en een **geldboete van 800 euro** voor 'elektronische belaging'. Hij werd aangeklaagd door leden van studentenclub Reuzegom nadat hij in een video de namen van verschillende leden bekendmaakte. Dit deed Vandergust omdat hij 'verontwaardigd was' over de 'lichte straffen' die de leden hadden gekregen in de zaak rond Sanda Dia. Verder moet Acid een voorlopige som van **20.000 euro** betalen aan de ouders van één van de Reuzegomleden. Negatieve reviews en haatmails zouden voor een verlies aan inkomsten hebben gezorgd in hun restaurant.

Na de uitspraak regende het meteen verontwaardigde berichten dat hij 'zwaardere straffen' zou krijgen dan de Reuzegommers zelf, maar die vergelijking kun je volgens professor emeritus Dirk Voorhoof (UGent), gespecialiseerd in vrijheid van meningsuiting, moeilijk maken. 'Het zijn twee compleet verschillende soorten zaken met een compleet verschillende achtergrond.'

De advocaat van Acid noemt de uitspraak een 'zeer strenge straf'. Is dit een 'disproportioneel strenge uitspraak' zoals sommigen beweren?

Dirk Voorhoof: Als jurist en academicus wil ik geen uitspraak doen over de strafmaat van die concrete zaak. Ik heb geen toegang tot het volledige dossier. Verder behoort dit tot de discretionaire bevoegdheid van de rechter. Er zijn me wel een aantal zaken opgevallen. Zo is het zeer ongebruikelijk dat dit voor een strafrechter komt. Laster, eerroof of schending van de privacy worden normaal in een burgerlijke rechtbank behandeld. De eisers, een lid van Reuzegom en zijn ouders (via

een rechtspersoon), hebben Acid zelf voor de strafrechter gebracht.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) stelt echter dat het strafrecht gebruiken en het opleggen van gevangenisstraf om de reputatie van personen of hun privacy te beschermen, een te verregaande inbreuk is op de vrijheid van meningsuiting.

Zijn zware straffen voor dat soort misdrijven dan uitzonderlijk?

Voorhoof: Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) zegt dat we veroordelingen tot gevangenisstraffen in dat soort zaken moeten vermijden. Het zorgt namelijk voor een chilling-effect, waarbij je via het strafrecht probeert om het publieke debat te beïnvloeden. Dat hoort niet in een democratie.

De dagvaarding van de eisers had betrekking op zes incriminaties: elektronische belaging, overlast, laster, eerroof, belediging en aanzet tot haat wegens sociale afkomst. Ze trekken veel registers open om iemand van een hele reeks misdrijven te beschuldigen. Verder hadden de ouders met het restaurant 200.000 euro schadevergoeding gevraagd. Acid riskeerde dus meerdere jaren gevangenisstraf en een enorme schadevergoeding. Uiteindelijk veroordeelde de rechtbank enkel op belaging. Als je de hele achtergrond van de dagvaarding ziet, was dat misschien wel een roekeloze vordering.

Wat mij ook opvalt, is dat er in het vonnis dat we kunnen inkijken veel informatie is zwart gemaakt. Dat wordt doorgaans gedaan om persoonsgegevens te beschermen, maar nu zijn de nummers van het vonnis, het repertoriumnummer en zelfs de namen van de advocaten weggehaald. Dat is eigenaardig. Bovendien is de volledige tekst van de dagvaarding en het feitenrelaas zwart gemaakt. Op die manier wordt er cruciale informatie achtergehouden, terwijl de rechtspraak en dus de vonnissen en arresten openbaar horen te zijn.

Acid reageerde achteraf: 'Ik dacht dat we in een democratie leefden waarin vrijheid van meningsuiting mag'. Hij werd toch veroordeeld voor elektronische belaging en niet voor de uitspraken op zich?

Voorhoof: De belaging volgt uit de inhoud van de video. De straf wordt gerechtvaardigd door 'een ernstige verstoring van de rust' met een strafverzwaring. De vraag is hoe zich dat verhoudt tot de vrijheid van meningsuiting. De video moet worden gekaderd in een maatschappelijke verontwaardiging over de uitspraak in de zaak-Reuzegom. Acid vond het niet kunnen dat de leden anoniem bleven. Daarom gaf hij enkele namen vrij.

Onder meer van een lid dat niet op de doop aanwezig was. Zijn ouders hebben een restaurant waaraan Vandergust nu een voorlopige som van 20.000 euro moet betalen voor de verloren inkomsten.

Voorhoof: Er is een bedrijfsrevisor aangesteld om te kijken wat de effectieve schade is. De oorspronkelijke eis was zoals vermeld nog veel hoger. Het Reuzegomlid was niet aanwezig op de doop maar speelde wel een belangrijke rol in de club. Hij stelde het script van de doop mee op en zou getipt hebben om informatie achteraf te verwijderen. Acid zegt in de video terloops dat zijn ouders een restaurant hebben, maar de schade is voornamelijk berokkend door anderen die zijn gaan reageren met mails en negatieve reviews. Is die schade aan het restaurant dan wel toe te rekenen aan die video?

Acid noemt namen van personen die in een belangrijke strafzaak of vermeld zijn, of indirect gelinkt zijn aan de dood van Sanda Dia. Hij nam hiermee deel aan het publieke debat. Het is niet omdat andere media beslissen om geen namen van Reuzegomleden te noemen, dat het meteen strafbaar is om die namen bekend te maken.

Maakte dit vonnis een correcte afweging op het vlak van vrijheid van meningsuiting?

Voorhoof: Volgens de rechtspraak van het EVRM moet je de afweging maken tussen de vrijheid van meningsuiting en het recht op bescherming van privacy, reputatie en persoonsgegevens. Dit, volgens zes criteria, waaronder: het publieke belang van een zaak, of het publieke personen zijn, of de informatie correct is, enzovoort. In dit geval was de gedeelde informatie correct. Ook deed een van de leden stage bij het Europees Parlement. Acid kaderde die persoon in zijn maatschappelijke context.

Als je alle elementen op een rij zet: publiek debat, publiek persoon, betrokken bij een belangrijke rechtszaak en juiste informatie; dan wordt het volgens het EVRM heel moeilijk om een gevangenisstraf te claimen. Alle negatieve gevolgen die de Reuzegommer en zijn ouders ervaarden, werden terecht in acht genomen, maar aspecten met betrekking tot de expressievrijheid worden grotendeels, al dan niet volledig, buiten beschouwing gelaten. Mocht dit voor het Europees Hof komen, zal het een inbreuk vaststellen op de vrijheid van meningsuiting.

De rechter hield rekening met 'de blinde en verslavende drang naar volgers en views'. Was Acid, samen met een grote groep jongeren, niet gewoon heel verontwaardigd over de Reuzegomuitspraak?

Voorhoof: Ook in andere rechtspraak zie je soms dat men media ten laste legt dat iets 'sensationeel' is. Dat is eigenlijk geen relevante overweging. In dit geval zou het kunnen dat Acid de video maakte vanuit die betrokkenheid met jongeren. Tenzij men daar niet-ambigue bewijzen voor heeft, vind ik het claimen dat het louter op sensatie berust is niet op zijn plaats in onpartijdige en onafhankelijke rechtspraak.

Laat er geen misverstand over bestaan. Influencers mikken op zoveel mogelijk volgers. Maar dat is geen reden om een bepaald bericht dat verbonden is aan een maatschappelijk debat zomaar aan de kant te schuiven. Ook het Europees Hof neemt dat niet in aanmerking.

Ik zie dus nog verschillende losse eindjes. Je moet alle belangen van alle partijen in rekening brengen en dat doet de rechtbank volgens mij te weinig, of ik vind het alleszins niet terug in het vonnis. De rechtbank kondigt aan dat het die afweging moet doen, maar dat gebeurt niet. De grootste tekortkoming is dan ook het ontbreken van een grondige en concrete afweging tussen de vrijheid van meningsuiting enerzijds, en het recht op bescherming van privacy, reputatie en persoonsgegevens anderzijds, op basis van de inhoud van de video én in de context van het Reuzegomdebat.

Ousmane Dia, een jaar na het proces: 'Ik wil niet dat Sanda voor niets gestorven is'

Bijlage 2: Samenvattingen cases (binnenste cirkel)

Samenvatting case 'Schild & Vrienden'

In september 2018 onthulde het programma Pano dat in geheime chatgroepen van 'Schild & Vrienden', een extreemrechtse jongerenbeweging, racistische en antisemistische berichten worden gedeeld. In juni 2019 werden Dries Van Langenhove en zes anderen in verdenking gesteld voor inbreuken op de racismewet, negationisme en de wapenwetgeving. Op 12 maart 2024 kreeg Van Langenhove, als oprichter en leider van Schild & Vrienden, de zwaarste straf van alle beschuldigen: 1 jaar effectieve gevangenisstraf, een boete van 16.000 euro en 10 jaar ontzetting uit zijn burgerrechten. Hij gaat in beroep tegen deze veroordeling.

Samenvatting case 'Politieactie Gent'

In 2020 vond in Gent, op het Edmond Van Beverenplein, een politie-interventie plaats waarbij twee mannen werden gearresteerd. Een jonge acteur, Idries Bensbaho, filmde de interventie waarbij een agent volgens hem zijn knie in de nek van een van de mannen plaatste. De acteur werd gevraagd te stoppen met filmen maar deed dit niet, waarna hij door een politiehond werd gebeten. Volgens de acteur riep een agent "Pak de makakken", wat ook te horen is op de video, maar wie de uitspraak deed is niet duidelijk.

De video werd later door de acteur en een vriend, Sidi El Omari, op sociale media geplaatst met de hoofden van de agenten onherkenbaar gemaakt. Idries en Sidi moeten nu voor de correctionele rechtbank verschijnen wegens smaad aan de politie, schending van de privacywetgeving en onrechtmatige verspreiding van het filmpje. Er vond nog geen veroordeling plaats.

Samenvatting case 'Acid en Reuzegom'

Op 7 december 2018 overlijdt Sanda Dia na een studentendoop georganiseerd door de studentenvereniging Reuzegom. Achttien leden van Reuzegom worden vervolgd voor hun rol bij de doop en Dia's dood. Op 26 mei 2023 worden ze veroordeeld voor onopzettelijke doodslag, mensonterende behandeling en overtredingen tegen de wet op dierenwelzijn. Ze krijgen werkstraffen tot 300 uur en boetes tot 400 euro.

Youtuber Acid (Nathan Vandergunst) uit zijn verontwaardiging in een video gepost op 31 mei 2023. Hij noemt enkele Reuzegommers, inclusief een lid dat niet aanwezig was op de doop. Hij deelt ook andere persoonlijke gegevens, waaronder de naam van het restaurant van de ouders van de niet-aanwezige. Dit leidt tot juridische stappen tegen Acid nadat de familie negatieve recensies, valse reserveringen en bedreigingen ontving. Op 22 februari 2024 wordt Acid veroordeeld voor elektronische belaging, tot 3 maanden voorwaardelijke celstraf en een boete van 800 euro.

Bijlage 3: Werkblad (buitenste cirkel)

Fishbowl format: Wat zijn de grenzen van onze vrije meningsuiting?

Case 1: Schild & Vrienden

Luister naar je klasgenoten en beantwoord volgende vragen:

1. Waarover gaat de case?

2. Dries Van Langenhove werd veroordeeld omdat hij twee grenzen van vrije meningsuiting overschreed. Over welke grenzen gaat het?

3. Welke effectieve straf kreeg hij hiervoor?

4. Wat vind jij ervan? (eigen mening)

Fishbowl format: Wat zijn de grenzen van onze vrije meningsuiting?

Case 2: Politieactie Gent

Luister naar je klasgenoten en beantwoord volgende vragen:

1. Waarover gaat de case?

2. Idries en Sidi moeten voor de rechtbank verschijnen omdat ze (mogelijk) twee grenzen van vrije meningsuiting overschreden. Over welke grenzen gaat het?

3. Wat vind jij ervan? (eigen mening)

Fishbowl format: Wat zijn de grenzen van onze vrije meningsuiting?

Case 3: Acid en Reuzegom

Luister naar je klasgenoten en beantwoord volgende vragen:

1. Waarover gaat de case?

2. Acid werd veroordeeld omdat hij twee grenzen van vrije meningsuiting overschreed.
Over welke twee grenzen gaat het?

3. Welke effectieve straf kreeg hij hiervoor?

4. Wat vind jij ervan? (eigen mening)

Naam: _____

Klas: _____

3

3 zaken die je geleerd hebt

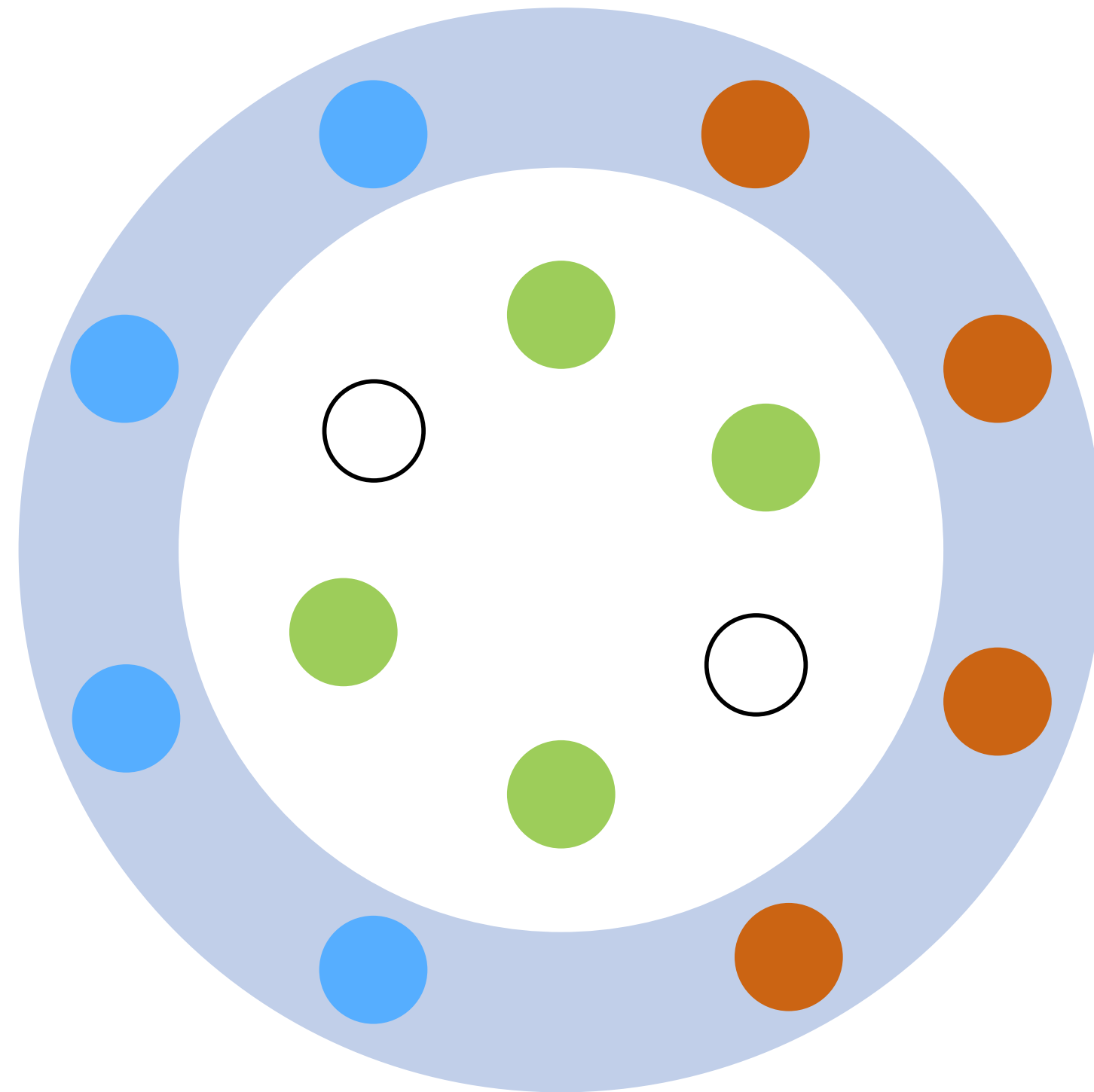
2

2 zaken waar je meer over wil weten

1

1 vraag die je nog hebt

Bijlage 5: PowerPoint

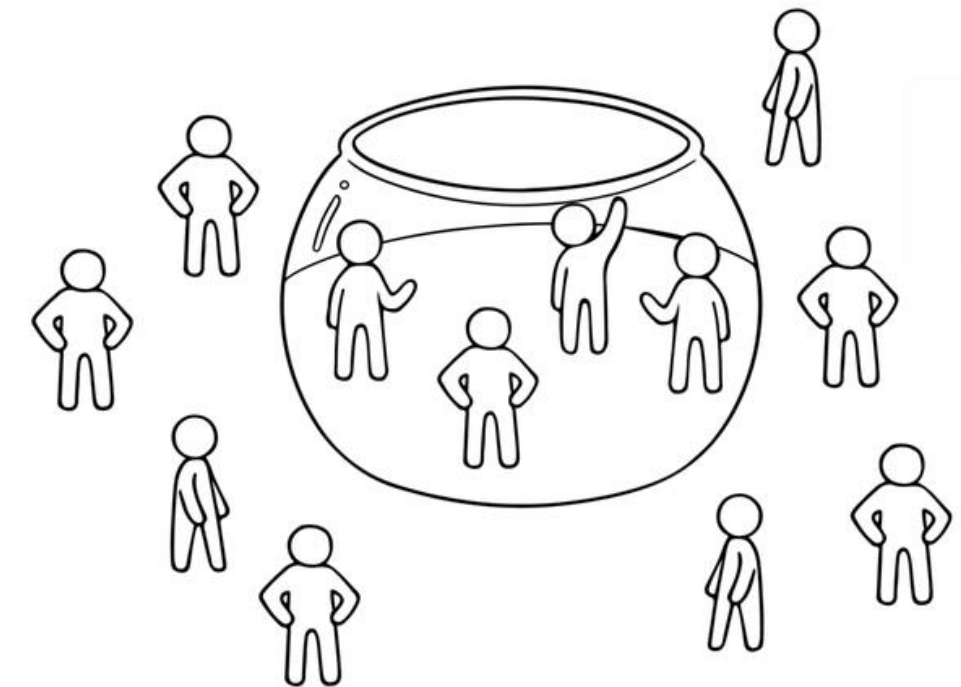

FISHBOWL FORMAT

**WAT ZIJN DE GRENZEN
VAN ONZE VRIJE
MENINGSUITING?**

DEBAT

- Grenzen van vrije meningsuiting
- 3 cases
 - **Case 1:** Schild en Vrienden (4 leerlingen)
 - **Case 2:** Politieactie Gent (4 leerlingen)
 - **Case 3:** Acid en Reuzegom (4 leerlingen)
- Volgens “Fishbowl format”
 - Binnenste cirkel met 4 leerlingen = spreken
 - Buitenste cirkel met 8 leerlingen = luisteren en schrijven
 - Twee leerlingen uit buitenste cirkel gaan naar binnenste

ENKELE AFSPRAKEN

- Luister naar elkaar.
- Laat elkaar uitspreken.
- Respecteer elkaar en elkaars mening.
- Binnenste cirkel = wel praten
- Buitenste cirkel = niet praten

CASE 1: SCHILD EN VRIENDEN

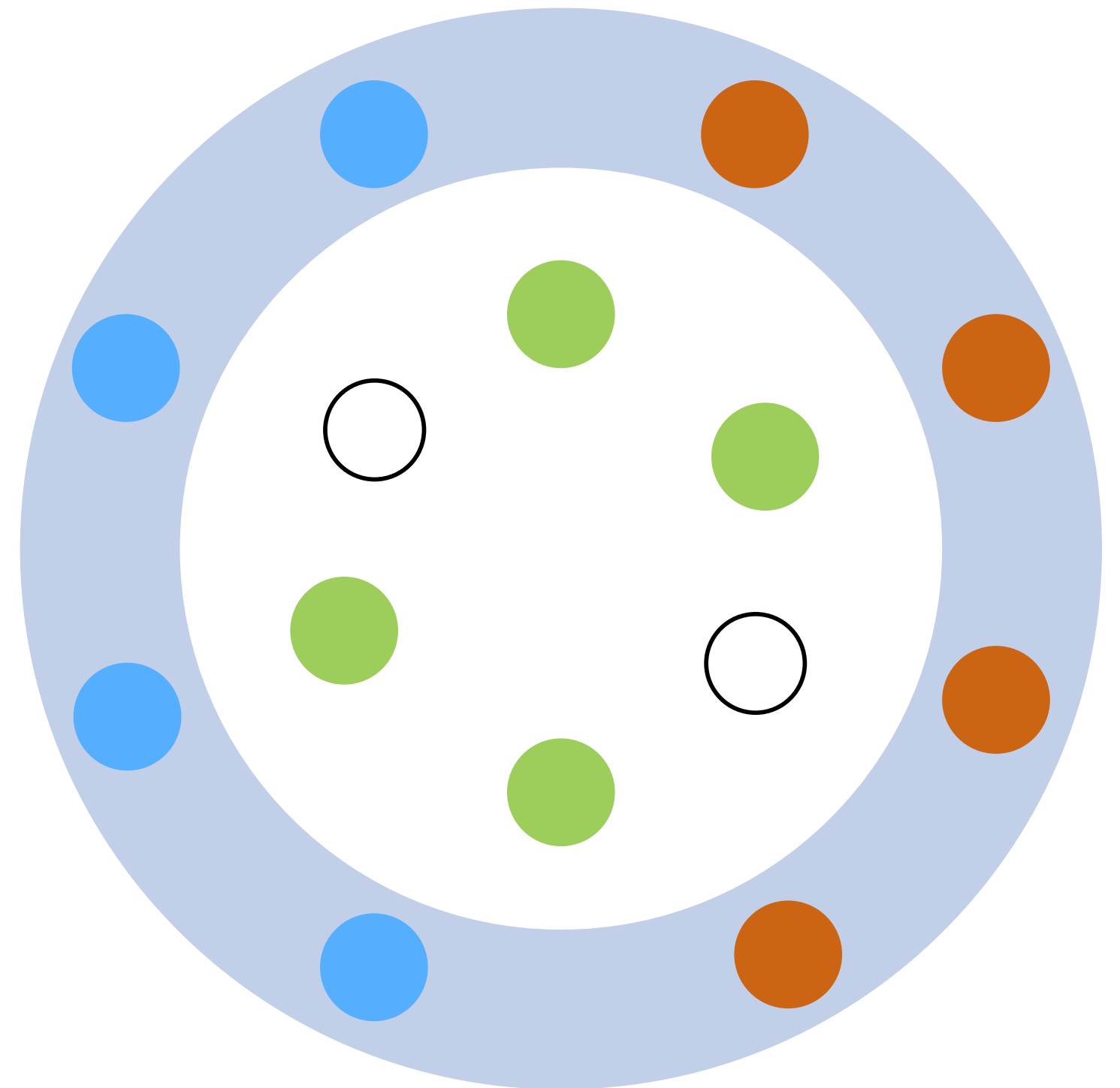
Stap 1:

Binnenste cirkel

- Waarover gaat de case?
- Welke twee grenzen overschreed hij?
- Welke straf krijgt hij hiervoor?
- Wat vinden jullie ervan?

Buitenste cirkel

- Luister actief
- Vul werkblaadjes in

CASE 1: SCHILD EN VRIENDEN

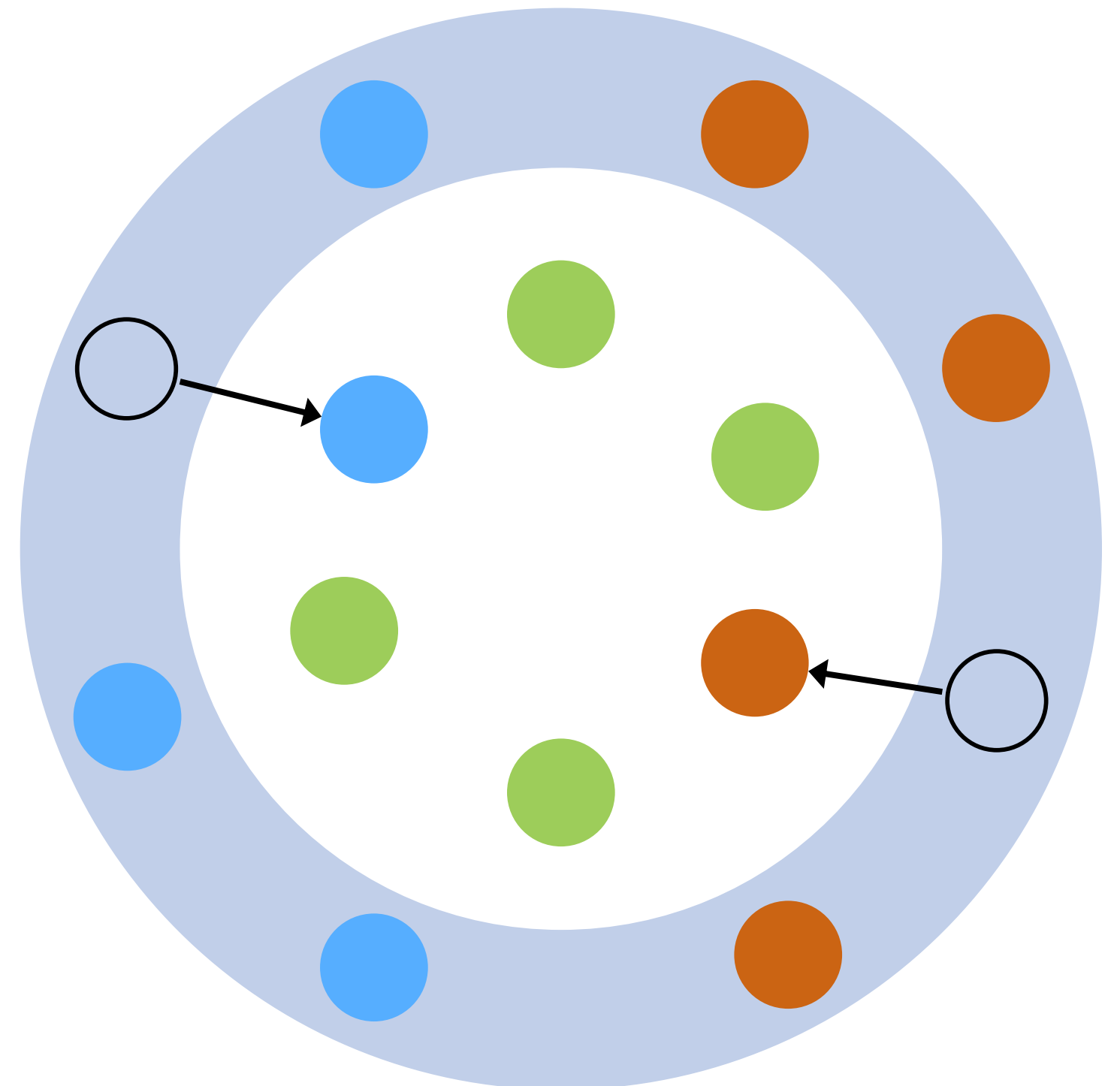
Stap 2:

Buitenste cirkel

- 1 leerling van elke groep mag naar binnenste cirkel met vraag/opmerking

Binnenste cirkel

- Vraag beantwoorden of reageren op opmerking

CASE 2: POLITIEACTIE GENT

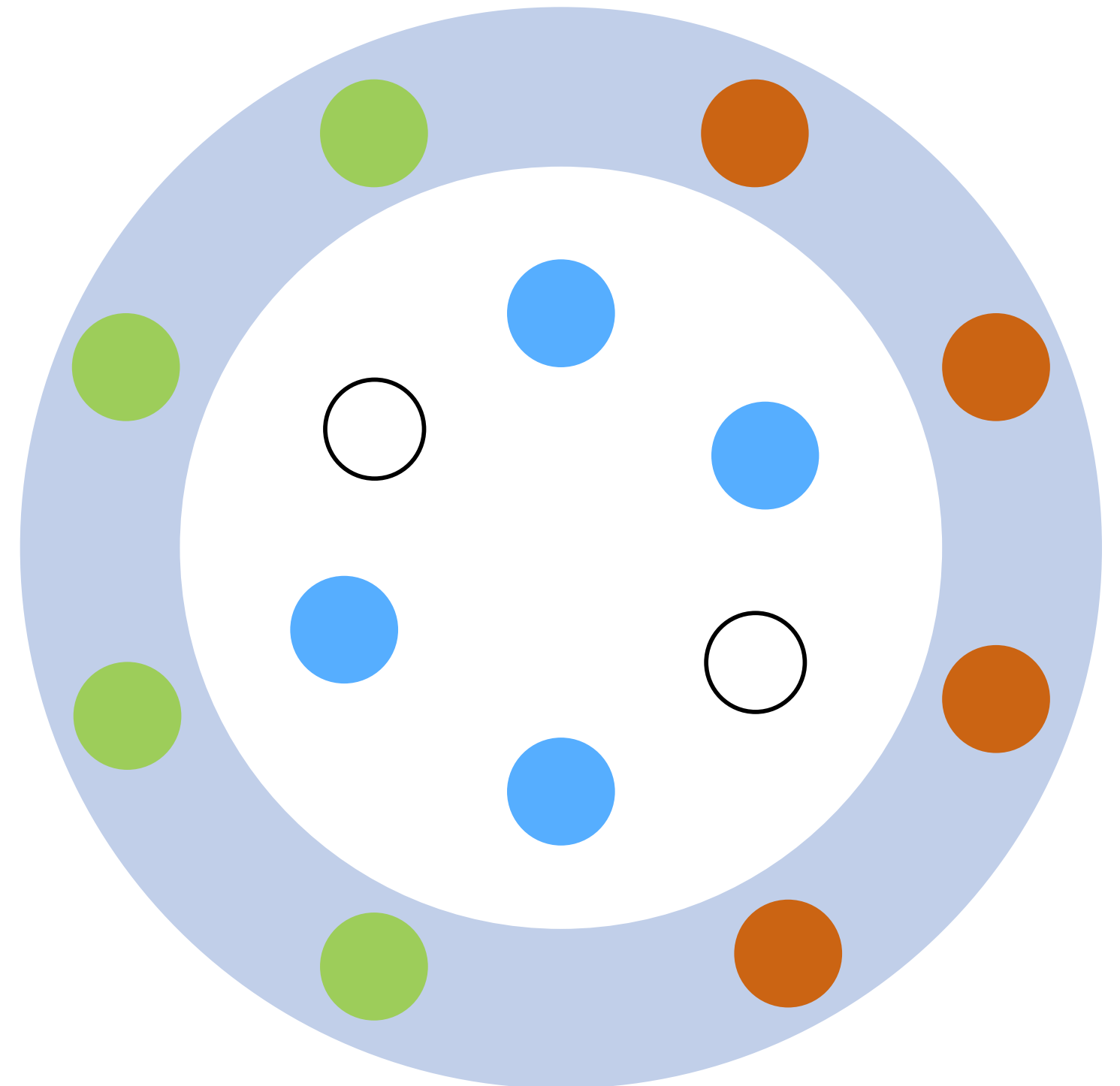
Stap 1:

Binnenste cirkel

- Waarover gaat de case?
- Welke twee grenzen overschreden ze?
- Wat vinden jullie ervan?

Buitenste cirkel

- Luister actief
- Vul werkblaadjes in

CASE 2: POLITIEACTIE GENT

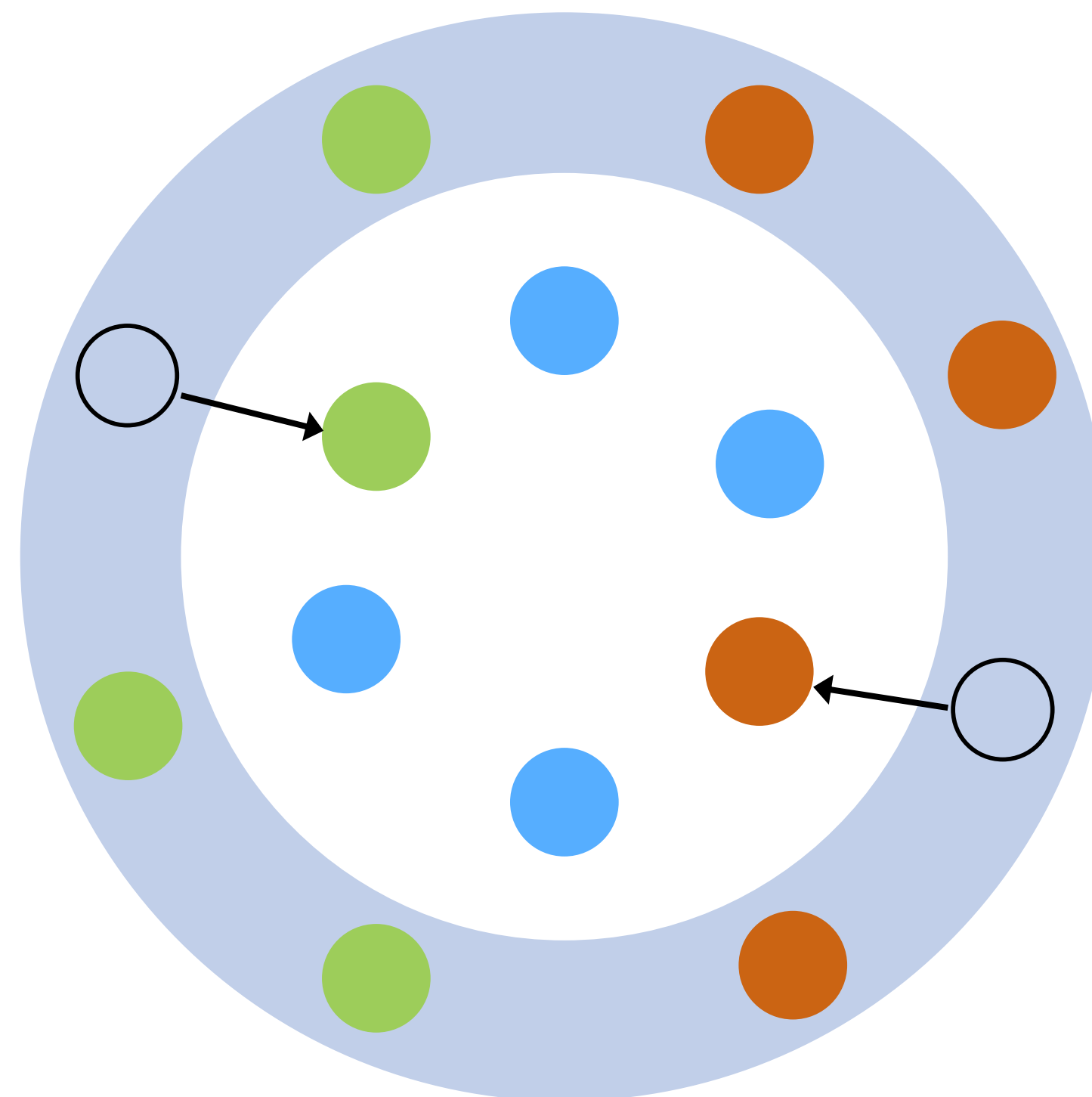
Stap 2:

Buitenste cirkel

- 1 leerling van elke groep mag naar binnenste cirkel met vraag/opmerking

Binnenste cirkel

- Vraag beantwoorden of reageren op opmerking

CASE 3: ACID EN REUZEGOM

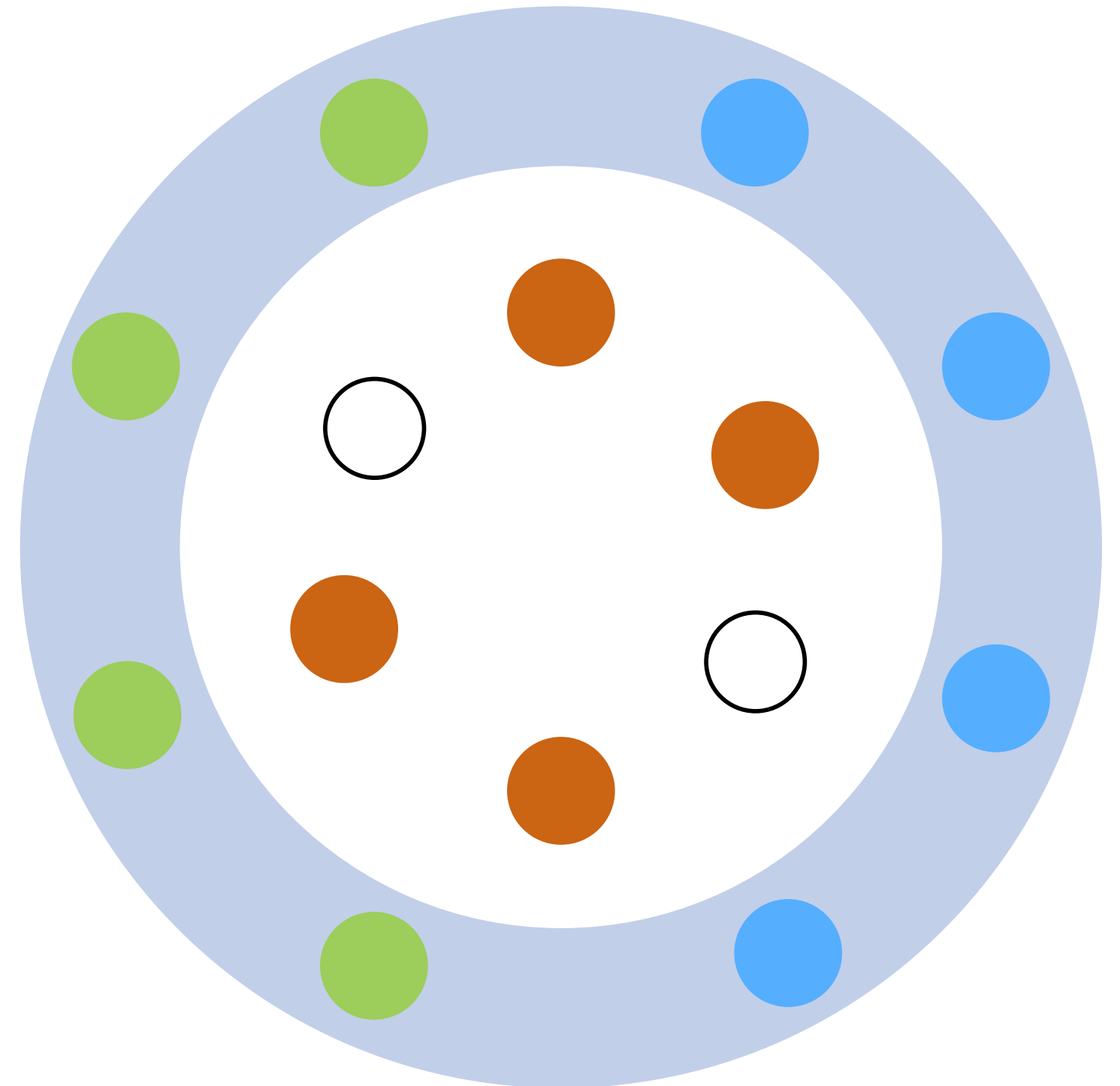
Stap 1:

Binnenste cirkel

- Waarover gaat de case?
- Welke twee grenzen overschreed hij?
- Welke straf krijgt hij hiervoor?
- Wat vinden jullie ervan?

Buitenste cirkel

- Luister actief
- Vul werkblaadjes in

CASE 3: ACID EN REUZEGOM

Stap 2:

Buitenste cirkel

- 1 leerling van elke groep mag naar binnenste cirkel mag naar binnenste cirkel met vraag/opmerking

Binnenste cirkel

- Vraag beantwoorden of reageren op opmerking

